

Dorința Președintelui de a decora paramilitarii transnistreni și pacificatori ruși știrbește și subminează suveranitatea și inviolabilitatea Republicii Moldova

Președintele Republicii Moldova Igor Dodon anunța, la 22 iulie 2017, că este gata de a "conferi distincții de stat militarilor moldoveni, transnistreni dacă vor dori, și pacificatorilor ruși cu ocazia a 25 de ani de la crearea operațiunii de menținere a păcii". Igor Dodon își argumenta această intenție prin faptul că, aceasta ar fi o dovadă de apreciere la cel mai înalt nivel a acestei misiuni de pacificare.[\[1\]](#)

Câteva zile mai târziu, la 26 iulie 2017, Președintele a semnat și a făcut public decretul său cu privire la decorarea unor reprezentanți ai Republicii Moldova și ai Misiunii OSCE în Moldova. Totodată, acesta menționează într-o postare de pe rețele de socializare că, au fost înaintate propuneri și cu privire la decorarea unor participanți la operațiunea de menținere a păcii din partea Federației Ruse și Ucrainei, doar că distincțiile pot fi acceptate doar „cu acordul țărilor, reprezentanții cărora sunt”.[\[2\]](#)

Nu există teme legal pentru a satisface dorința Președintelui

Intenția Președintelui Igor Dodon de a decora paramilitarii

transnistreni și pacificatorilor ruși, nu poate fi fundamentată juridic, gestul său fiind tratat de o bună parte a populației drept o provocare la adresa victimelor războiului din 1992 și o sfidare a normelor juridice în vigoare.

Totodată, menționăm că, acțiunea de a conferi decorații unor reprezentanți ai forțelor militare străine și ai unor structurilor paramilitare ilegale, săvârșită de un cetățean al Republicii Moldova, în dauna suveranității, inviolabilității teritoriale a Republicii Moldova, dar în schimb în interesul altui stat, care își menține forțele de ocupare pe teritoriul Republicii Moldova, urmează a fi calificate drept ilegale.

Mesajul președintelui Dodon, în care spune că ar decora militarii transnistreni "dacă ar dori", scoate la suprafață faptul că, oferirea decorațiilor este mai degrabă o sugestie dată de Președinte, în care ar recunoaște statutul unor forțe paramilitare ilegale, așa cum sunt cele transnistrene. Aceste acțiuni se încadrează în prevederile art. 282 din Codul Penal, unde se menționează că "organizarea, conducerea unei formațiuni paramilitare neprevăzute de legislația Republicii Moldova, precum și participarea la o astfel de formațiune, reprezintă o infracțiune".[\[3\]](#) Procuratura are pe rol câteva cauze penale privind activitatea unor detașamente militare ilegale pe teritoriul Republicii Moldova, însă nu există nicio sentință.

Totodată, legea 1123, din 30.07.1992, privind distincțiile de stat ale RM prevede că, distincțiile de stat ale Republicii Moldova sunt ordinele, medaliile, inclusiv jubiliare, titlurile onorifice, care se conferă în semn de recunoștință și apreciere a meritelor persoanelor fizice și juridice ce s-au evidențiat în timp de pace sau în perioada operațiunilor militare. Iar în art. 34 al legii spune că "retragerea distincțiilor de stat se va efectua în cazul în care persoana decorată a săvârșit fapte ce contravin prevederilor Constituției RM".

Astfel, potrivit normelor legale vizate mai-sus, inclusiv art. 282 al Codului Penal, distincții de stat nu pot fi oferite militarilor transnistreni, aceștia făcând parte din structurile paramilitare ilegale potrivit Codului Penal RM, [4] și fiind o incompatibilitate prevăzută explicit de art. 34 al legii privind distincțiile de stat.

Oferirea distincțiilor de stat este cea mai înaltă formă de manifestare a aprecierii de către un stat. Promo-LEX vine să amintească despre unele "merite" ale forțelor "pacificatoare" atât de apreciate de Igor Dodon, care este gata să le decoreze. Nenumăratele cazuri de încălcare gravă a drepturilor omului, dar și multiplele incidente din ultimii ani, au demonstrat faptul că, anume contingentul rus al acestei misiuni de pacificare, joacă un rol de consolidare, de fapt, a regimului *de facto* de la Tiraspol. În diferite zone ale regiunii transnistrene, aflate sub controlul direct al pacificatorilor ruși, forțele paramilitare create de Tiraspol, și-au permis mai multe abuzuri, demonstrând părtinirea acestora:

- La 6 februarie 2001, delegația moldovenească din Comisia Unificată de Control a adresat șefilor delegației ruse și transnistrene o scrisoare, în care protesta împotriva parțialității comandanților forțelor de menținere a păcii. Aceștia erau acuzați că au permis introducerea de echipamente militare și muniții în zona de securitate și crearea unităților paramilitare armate transnistrene. Delegația moldovenească sublinia în încheiere că, o asemenea atitudine din partea forțelor rusești de menținere a păcii reprezintă o încurajare pentru transnistreni (*§ 100 cauza Ilașcu*). [5]
- Discuțiile intense despre necesitate reformării misiunii de pacificare din regiunea transnistreană au început după cazul lui Vadim Pisari, tânărul ucis în 2012 de un militar al trupelor ruse de menținere a păcii, Rusia fiind condamnată la CEDO pentru acest caz (*Pisari v.*

Moldova și Rusia, cererea nr.42139/12).[\[6\]](#) În concluziile sale, Curtea europeană constată că, a avut loc o încălcare a dreptului la viață prevăzut de art. 2 al Convenției, admisă de către militarul din contingentul rus al trupelor de menținere a păcii. Totodată, CEDO stabilește că, a existat un refuz total de colaborare a organelor de drept ale Rusiei cu cele ale Republicii Moldova în investigarea eficientă a cazului Vadim Pisari.

- La 1 martie 2013, **reprezentanții structurilor de forță de la Tiraspol, traversând postul unilateral de pacificatori nr.10 (aflat în acel moment sub controlul militarilor ruși),[\[7\]](#) au intrat în orașul Bender, unde au efectuat percheziții cu aplicarea forței asupra mai multor persoane aflate la o întreprindere din acest oraș.[\[8\]](#)**
- Pacificatorii ruși nu au avut nicio acțiune atunci când li s-a interzis proprietarilor de terenuri din Cocieri, Coșnița sau Doroțcaia accesul la terenurile aflate în zona de control a acestora.
- În 2016, armata rusă publică anunțuri în presa din regiunea transnistreană pentru recrutarea prin contract a militarilor în cadrul forțelor de menținere a păcii, ignorând protestele diplomatice din partea Chișinăului ca urmare a unei campanii de recrutare desfășurată în regiunea transnistreană în cursul verii. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene de la Chișinău s-a autosesizat și a cerut Ambasadei FR să pună capăt acestor demersuri.[\[9\]](#)
- Ultimul incident este cazul militarului forțelor de menținere a păcii din partea Federației Ruse, care s-a împușcat mortal cu arma din dotare.[\[10\]](#) Acest caz este o dovadă clară că pacificatorii ruși nu sunt pregătiți psihologic pentru o astfel de misiune importantă, și prezintă un risc sporit pentru securitatea populației din regiune.

Șirul acestor "merite" ar putea fi continuat, [\[11\]](#) iar potrivit unor experți, marea problemă a misiunii de pacificare de pe Nistru e că: "ea s-a transformat dintr-o misiune de menținere a păcii în una de state-building (construcție a statului), care ajută regimul de facto din regiunea transnistreană să-și construiască „republica”". [\[12\]](#)

Gestul Președintelui continuă acțiunile de dezbinare a societății

Guvernul Republicii Moldova, în Regulamentul cu privire la activitatea delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, aprobat la 3 octombrie 2011, reiterează rolul delegației moldovenești în cadrul CUC, care un organ cu scopul asigurării controlului asupra respectării regimului de încetare a focului, realizării înțelegerilor privind retragerea forțelor armate și a altor formațiuni, a tehnicii militare și armamentului, monitorizării continue a situației în zona de securitate, precum și al contribuției la reglementarea pașnică a conflictului și prin mijloace politice. Totodată, Comisiei Unificate de Control, formată din reprezentanții celor 3 părți, i se subordonează contingente militare create pe bază de voluntariat și reprezentând părțile angajate.

Pe parcursul acestor 25 de ani, **acest format de pacificare nu și-a întărit rolul de organ stabilizator și a dezamăgit în asigurarea condițiilor pentru rezolvarea problemelor create artificial la începutul anilor `90.** Astfel, teritoriul regiunii a rămas în administrarea unui regim opresiv și ilegal, fără a se căuta un mecanism care ar crea condiții pentru monitorizarea, garantarea și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în acest teritoriu.

Prin repetarea de către Președintele Igor Dodon a intenției sale de decorare a militarilor ruși și paramilitarilor transnistreni, există riscul aparițiilor unor tensiuni

periculoase. **Un astfel de gest ar însemna o continuare a acțiunilor de dezbinare a societății și desconsiderare a Constituției**, care, în art. 77, plasează Președintele în rolul de garant al suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

În art. 6 al Constituției, se spune că puterea legislativă, executivă și judecătorească în Republica Moldova trebuie să colaboreze în exercitarea prerogativelor ce le revin. În ultimul timp, însă, **putem constata o disonanță clară, demonstrativă și evidentă între declarațiile și acțiunile Președintelui și politicile Guvernului și Parlamentului, în special pe subiectele ce țin de problema conflictului transnistrean**. Astfel, în timp ce Guvernul, dar și Parlamentul, insistă pe retragerea trupelor ruse din regiunea transnistreană și schimbarea formatului misiunii de pacificare, pornind de la faptul ca Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil, [\[13\]](#) Președinția pledează pentru decorarea cu distincții de stat a militarilor ruși, dar și a celor transnistreni, ultimii, fiind de fapt, parte a structurilor paramilitare, ilegale potrivit Codului Penal moldovenesc. [\[14\]](#)

Nu putem ignora nici faptul că Federația Rusă refuză să-și respecte angajamentele internaționale (Summit OSCE, Istanbul 1999) de a retrage trupele sale (Armata a 14-ea) de pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, recente declarații și amenințări, [\[15\]](#) dar și cele făcute anterior [\[16\]](#) la adresa Republicii Moldova ale unui demnitar de rang înalt al Federației Ruse (Dmitrii Rogozin) sunt gesturi inacceptabile într-o relație bazată pe respectul reciproc între 2 state suverane și independente, care au semnat un tratat de prietenie. [\[17\]](#)

Președintele Igor Dodon ar urma să cunoască faptul că, retragerea armatei străine și a munițiilor de pe teritoriul Republicii Moldova, indiferent de simpatiile sale personale și de partid, nu este doar un angajament internațional, asumat de

Federația Rusă prin Acordul din 1992 și a Rezoluției Adunării Parlamentare OSCE la Istanbul din 1999, ci și **o obligație a Federației Ruse potrivit dreptului internațional**[\[18\]](#) și a **prevederilor Constituției moldovenești**, care stipulează că, orice stat străin este obligat să-și retragă trupele militare la simpla cerere a Republicii Moldova fără a putea invoca probleme de ordin organizatoric sau de orice alt fel.[\[19\]](#)

Este important de precizat că, și Curtea Constituțională a RM a pronunțat recent o hotărâre cu privire la neutralitatea R. Moldova, prin care a reiterat că „dislocarea pe teritoriul Republicii Moldova a oricăror trupe sau a baze militare, *conduse și controlate de către state străine*, este neconstituțională”.[\[20\]](#)

Insistența Președintelui de a susține aspirațiile Federației Ruse în regiunea transnistreană ar duce la o nouă condamnare la CtEDO

Este bine cunoscut că, prin prezența militară a Federației Ruse, susținerea economică și politică a administrației de la Tiraspol, Federația Rusă dorește să mențină în continuare o influență puternică asupra Republicii Moldova.[\[21\]](#) Din aceste considerente, **devine ambiguă insistența Președintelui Republicii Moldova de a susține prin acțiunile sale această aspirație a Federației Ruse**, or astfel vor fi încălcate **obligațiile pozitive ale Republicii Moldova cu privire la protecția și garantarea drepturilor omului pe întreg teritoriu său**, care va duce la o posibilă condamnare a Guvernului Republicii Moldova la CtEDO. În acest context, amintim că pe rolul Curții Europene stau în așteptare zeci de cauze împotriva Federației Ruse și a Republicii Moldova privind violările admise constant în regiunea transnistreană. **Nu ne rămâne decât să constatăm că, astfel de acțiuni și declarații ale Președintelui ar putea demonstra în mod direct că, Republica Moldova, în calitate de stat pârât la CtEDO, nu-și îndeplinește obligațiunile pozitive privind protecția**

drepturilor persoanelor aflate pe teritoriul regiunii transnistrene.

Aducem aminte Președintelui Igor Dodon că, la conferința de presă din 31 iulie 2001, Vladimir Voronin, Președintele de atunci al Republicii Moldova, declara: „Dl. Ilașcu este cel care îi ține pe camarazii săi în detenție la Tiraspol”. El a menționat că i-a propus dlui Ilașcu să-și retragă cererea depusă la Curte împotriva Federației Ruse și Republicii Moldova, în schimbul eliberării celorlalți reclamanți până la 19 iunie 2001, însă Ilașcu a refuzat această propunere. În contextul afirmației lui Vladimir Voronin, CtEDO a apreciat că asemenea declarații, ce aparțin celei mai înalte autorități a unui stat contractant, care sugera îmbunătățirea situației reclamanților în dependență de faptul dacă cererea depusă la Curte împotriva unui sau altui stat contractant va fi retrasă, reprezintă exercitarea unei presiuni directe, cu scopul de a împiedica exercitarea dreptului la depunerea unei cereri individuale la Curte. În consecință, declarațiile lui Vladimir Voronin au constituit o ingerință în dreptul reclamanților de a sesiza Curtea cu o cerere individuală contrară articolului 34 din Convenție.

Importanța unui proces de reconciliere este fundamentul soluționării pașnice a unui conflict. Cu toate acestea, **înainte de a lua o decizie de apreciere a rolului contingentelor de pacificare ruse și a forțelor transnistrene în menținerea păcii, ar trebui mai întâi a fi desfășurate discuții publice. Decizia de decorare a anumitor persoane trebuie luată nu pe seama unor idei politice și valori proprii de partid, ci în temeiul principiului meritocrației și legalității.**

În contextul dat, **amintim Președintelui Igor Dodon că, ideile enunțate anterior privind decorarea militarilor ruși și transnistreni, dar și susținerea vădită a politicii unui stat străin, care își menține ilegal forțele de ocupare pe teritoriul Moldovei, sunt acțiuni îndreptate împotriva**

suveranității și inviolabilității teritoriale ale Republicii Moldova. Acestea fiind contrare jurământului depus la investirea sa în calitate de Președinte al Republicii Moldova:

”Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea propășirii Republicii Moldova, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei”.

Asociația Promo-LEX

[1] <http://www.vesti.ru/videos/show/vid/723989/>

[2] <https://www.europalibera.org/a/28641430.html>

[3] Articolul 282 Codul Penal al RM.

[4]

<https://promolex.md/9864-promo-lex-tiraspolul-vrea-o-armata-ma-i-atractiva/>

5 ”Ofițer de securitate, despre conflictul fără sfârșit din regiunea transnistreană: „Exponenții Tiraspolului sunt susținuți tacit de omologii din Federația Rusă“”: http://adevarul.ro/locale/bacau/ofiter-securitate-despre-conflictul-sfarsit-granita-republicii-moldova-exponentii-tiraspolului-sustinuti-tacit-omologii-federatia-rusa-1_595b6c585ab6550cb8c89b4e/index.html

6 CEDO a condamnat Rusia în cazul uciderii tânărului Vadim Pisari pe podul de la Vadul lui Vodă

<https://www.europalibera.org/a/26970084.html>

7 Delegația moldovenească a insistat asupra includerii pe agenda ședinței a subiectului prioritar pentru menținerea stabilității în Zona de securitate, precum: transformarea postului de pacificatori al Federației Ruse nr.10 de pe podul peste r. Nistru în unul trilateral, după cum este prevăzut în deciziile anterioare a CUC.

8

<http://www.timpul.md/articol/transnistrenii-i-ruii-continua-sa-ignore-comisia-unificata-de-control-42010.html>

9

<http://www.digi24.ro/stiri/externe/armata-rusa-cauta-recruti-in-transnistria-591760>

10 http://www.prime.md/ro/caz-tragic-in-stanga-nistrului-un-militar-al-fortelor-de-mentinere-a-pacii-s-a-sinucis_57864.html

11 Problematika transnistreană: evoluțiile situației în domeniul securității/Ion Leahu/
http://www.viitorul.org/files/library/2.%20Pericol%20in%20ZS_I_Leahu_pentru%20site.pdf

[12] <https://www.europalibera.org/a/27847920.html>

[13]

<http://www.moldova.org/parlamentul-de-la-chisinau-cere-retrage-rea-trupelor-ruse-de-pe-teritoriul-republicii-moldova/>

[14]

<https://promolex.md/9864-promo-lex-tiraspolul-vrea-o-armata-mai-atractiva/>

[15] http://stiri.tvr.ro/vicepremierul-rus-dmitrii-rogozin-daca-moldova-face-un-pas-spre-romania-regiunea-transnistria-se-va-desparti-la-acest-viraj-abrupt_76247.html#view ;
<http://www.timpul.md/articol/incotro-rogozin-amenina-r-moldova-cu-razboi-dupa-declaraia-votata-de-parlament-113132.html> ;

<http://www.euractiv.ro/extern/rogozin-ameninta-cu-sanctiuni-im-potriva-persoanelor-care-nu-i-au-lasat-avionul-sa-ajunga-la-chisinau-8361> ;

[16]<http://inprofunzime.protv.md/stiri/politic/dmitri-rogozin-ameninta-fotoliul-presedintelui-moldova-gaz-ce.html> ;
<https://www.bzi.ro/rogozin-ameninta-din-nou-r-moldova-acordul-cu-ue-incalca-drepturile-oamenilor-din-transnistria-443311> ;
<http://diez.md/2013/09/02/rogozin-ameninta-moldova-nu-uitati-c-a-vine-iarna-sper-ca-nu-veti-ingheta/> ;

[17] La data de 19 noiembrie 2001 a fost semnat Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Moldova și Federația Rusă, fiind bazat pe principiile și normele general recunoscute de drept internațional. La 22.11.2011, părțile au prelungit valabilitatea Tratatului de prietenie pentru următorii zece ani. Părțile și-au asumat să realizeze în continuare prevederile Tratatului și să depună eforturi în vederea dezvoltării relațiilor de colaborare și parteneriat strategic, bazându-se pe principiile egalității și încrederii, respectării statutului de neutralitate al Republicii Moldova, susținerii reciproce a ambelor state întru asigurarea prosperității comune și consolidării prieteniei.
<http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/489692/> ;
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311859>

[18] Studiul privind "statutul forțelor pacificatoare în dreptul internațional: cazul Republicii Moldova", realizat în cadrul proiectului "Consolidarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova", implementat de Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar al National Endowment for Democracy (NED).

[19] Termenul de retragere a armatei străine și a munițiilor a fost stabilit pentru 31 decembrie 2002 la summit-ul OSCE de la Istanbul din 1999. Declarația de Independență a Republicii Moldova adoptată de Parlamentul Republicii Moldova în data de

27 august 1991, cere in mod expres încetarea stării ilegale de ocupație și retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul Republicii Moldova.

[20] Hotărârea Curții Constituționale a RM nr.14 din 02.05.2017 privind interpretarea articolului 11 al Constituției RM.

[21] Potrivit constatărilor Curții în cauzele *Ilașcu și alții c. Moldovei și Rusiei* nr. [48787/99](#), *Catan și alții v. Republicii Moldova și Rusia* nr. [43370/04](#), [8252/05](#) și [18454/06](#), mai recent cauza *Mozer v. Moldova și Rusia* cererea nr. 11138/10, *Eriomenco v. Moldova și Rusia* cererea nr. 42224/11, Federația Rusă continuă să dețină un control efectiv asupra teritoriului regiunii transnistrene a RM deoarece continuă să ofere suport militar, politic și economic regimului de la Tiraspol astfel permițându-i să supraviețuiască prin propria consolidare.

Promo-LEX: CEC și CICDE și-au îndeplinit în proporție de peste 60 la sută și, respectiv, 40 la sută din activitățile planificate pentru anul 2016

Asociația Promo-LEX a prezentat azi, 3 august 2017, [Raportul](#) de evaluare a activităților desfășurate de Comisia Electorală Centrală (CEC) și **Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE)** prin prisma prevederilor Planurilor

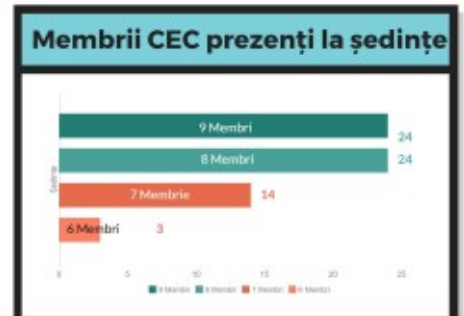
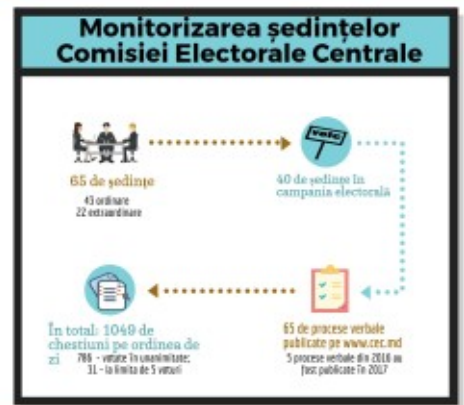
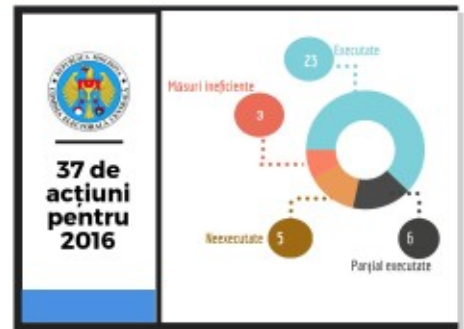
strategice ale acestora în cadrul mesei rotunde „**Activitatea CEC și a CICDE sub lupa monitorilor. Retrospectiva anului 2016**”.

Experții au identificat 37 acțiuni pe care **CEC** și-a propus să le execute **în anul 2016**. Analiza Planului strategic al CEC arată că, CEC a reușit să execute integral 62,2% din totalul activităților planificate și a executat parțial – 16,2% din totalul activităților planificate. **În cazul a 8,1% din activități – acestea au avut indicate măsuri de executare**

ne semnificative, iar 13,5% din acțiuni

Activitatea CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2016

Infografic realizat în baza Raportului privind implementarea Planului de Servicii pentru perioada 2014-2018 al Comisiei Electorale Centrale și Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral realizat de Promo-LEX, august 2017

Promo - LEX

Proiect finanțat de Comisia Europeană și Guvernul Republicii Moldova

În baza Raportului de activitate și al Planului de acțiuni al CEC pentru anul 2016, **raportul prezentat de Promo-LEX enumeră cele mai importante acțiuni** ca fiind: efectuarea studiului de fezabilitate privind introducerea votului la distanță, dezvoltarea SIAS "Alegeri", inițierea schimbului de date inter-instituțional automatizat, instruirea funcționarilor electorali, crearea premiselor pentru sporirea accesului persoanelor cu dizabilități la procesul electoral, instruirea subiecților interesați în procesul de finanțare a activității partidelor politice și a campaniilor electorale, ajustarea cadrului regulator intern al instituției la noile prevederi ale legislației.

La capitolul restanțe ale CEC în 2016, experții au vorbit despre activitățile care urmau să asigure perfecționarea cadrului legal electoral (inclusiv referitor la organizarea alegerilor peste hotare, motivarea și recompensarea funcționarilor electorali etc.), controlul financiar al activității partidelor politice; modificarea statelor de personal ale instituției, creșterea transparenței decizionale și credibilității organelor electorale, legalizarea mecanismelor de implementare deplină a SIAS "Alegeri".

Planul de acțiuni al CICDE a inclus pentru anul 2016 34 de activități. Experții au constatat că au fost executate integral 41,2% din activitățile planificate, iar parțial au fost executate 11,8% din activități. În cazul a 8,8% din activități – acestea au fost catalogate de experți ca fiind formulate ambiguu, iar 38,2% din acțiuni nu au fost executate.

Experții Promo-LEX spun că au fost înregistrate realizări importante de către CICDE în următoarele domenii: creșterea capacităților profesionale și a cunoștințelor personalului antrenat în procesul electoral, re-actualizarea curriculei de instruire în funcție de necesitățile grupurilor-țintă, formarea abilităților de elaborare a modulelor de instruire pentru formatorii CICDE, sensibilizarea opiniei alegătorilor prin organizarea campaniilor de informare și educaționale în

domeniul electoral. Concomitent, experții menționează că, **obiectivele fixate pentru anii 2016-2019 de către CICDE sunt necesare procesului electoral, dar sunt prea ambițioase din perspectiva resurselor de care dispune instituția** (umane și financiare).

Totodată, **analiza Promo-LEX arată că, CICDE a înregistrat restanțe în:** executarea activităților care urmau să asigure crearea portofoliilor de produse de instruire în domeniul electoral pentru livrare la nivel național și internațional, promovarea și perfecționarea platformei on-line de instruire, creșterea vizibilității instituției prin stabilirea relațiilor de colaborare continuă cu mass-media, dezvoltarea și menținerea relațiilor de colaborare cu subiecții antrenați în procesul electoral, inclusiv în perioade non-electorale, restructurarea instituției, consolidarea capacităților instituționale, motivarea și retenția formatorilor antrenați în procesul de livrare a cursurilor de instruire.

"[Raportul](#) privind implementarea Planurilor Strategice pentru perioada 2016-2019 ale Comisiei Electorale Centrale și Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral,, este realizat de Promo-LEX în cadrul Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

**Regiunea transnistreană
construiește fundamentul**

pentru privatizarea terenurilor agricole, iar autoritățile constituționale riscă să piardă orice șansă de a le gestiona

Recent, în cadrul unui forum organizat de către administrația secesionistă la Tiraspol, așa-zisul șef al cabinetului de miniștri de la Tiraspol Alexandru Martînov, a pus în discuție *statutul juridic* al terenurilor agricole din regiunea transnistreană. Acesta a declarat că a venit timpul ca terenurile agricole să fie incluse în circuitul civil, astfel fiind început procesul de „privatizare” a terenurilor agricole, care acum sunt în proprietate publică[\[1\]](#).

Anunțul lui Alexandru Martînov, fost șef al departamentului economic al clubului sportiv „Șheriff”, ar urma să pună în gardă autoritățile constituționale ale Republicii Moldova, chiar dacă liderul de la Tiraspol, Vadim Krasnoselskii susține necesitatea menținerii statutului de proprietate publică asupra terenurilor din regiunea transnistreană.[\[2\]](#)

Este pentru prima dată de la *investirea* noului lider de la Tiraspol când se anunță public despre intenția privatizării terenurilor agricole din regiune, subiectul fiind unul sensibil atât pentru populație, cât și pentru administrația secesionistă. Actualmente, terenurile agricole din stânga Nistrului nu pot fi date în proprietate privată, ci sunt date în posesia persoanelor (fizice sau juridice) în baza unor cote valorice. Totodată, reforma funciară din dreapta Nistrului, a fost prezentată populației din regiune pe parcursul anilor ca fiind un eșec al gestionării patrimoniului de către stat. Acest argument a fost folosit de administrația secesionistă

pentru a menține așa numitul drept de proprietate al statului asupra terenurilor, acesta fiind și un deziderat față de valorile sovietice de organizare a statului.

Procesele de "privatizare" din regiunea transnistreană

În regiunea din stânga Nistrului au existat procese de „privatizare” la sfârșitul anilor 1990, acestea vizând doar unele părți ale patrimoniului public. Prima „privatizare” masivă a avut ca obiect o serie de întreprinderi de stat, construcții, complexe industriale etc. Justificarea administrației de la Tiraspol fiind o presupusă modernizare a utilajelor întreprinderilor, majorarea calității și cantității producțiilor și crearea de noi locuri de muncă. În realitate, au fost înstrăinate întreprinderi industriale de importanță majoră pentru economia națională, în condiții de maximă netransparență și în lipsa unei monitorizări sau acord din partea autorităților constituționale. Mijloacele economice obținute de pe urma acestui proces de „privatizare” au fost dirijate pentru susținerea și prosperarea regimului ilegal instituit[3], iar autoritățile constituționale nu cunosc nici azi care sunt tranzacțiile întocmite și cine sunt beneficiarii *de facto* ai complexelor industriale și ai altor bunuri din regiune.

La începutul anilor 2000, a avut loc și o tentativă de „privatizare” a terenurilor. La 6 aprilie 2003, locuitorii regiunii au fost chemați să participe la “referendumul constituțional privind introducerea instituției proprietății private asupra pământului”. [4] Încercarea de a modifica așa-zisa Constituție a RMN a eșuat, prezența scăzute la urne fiind sub 50%. Astfel, așa-zisul *stat a rămas a fi unicul titular al dreptului de proprietate asupra terenurilor.* [5]

Impactul înstrăinării terenurilor agricole din regiunea transnistreană

Privatizarea reprezintă acel proces de transmitere a

patrimoniului public în proprietate privată. Procesul ar urma să fie monitorizat și organizat nemijlocit de către autoritățile legitime ale statului. Orice înstrăinare a patrimoniului public, fără știrea autorității de drept, este ilegală. Astfel, apar mai multe aspecte de drept ce urmează a fi analizate:

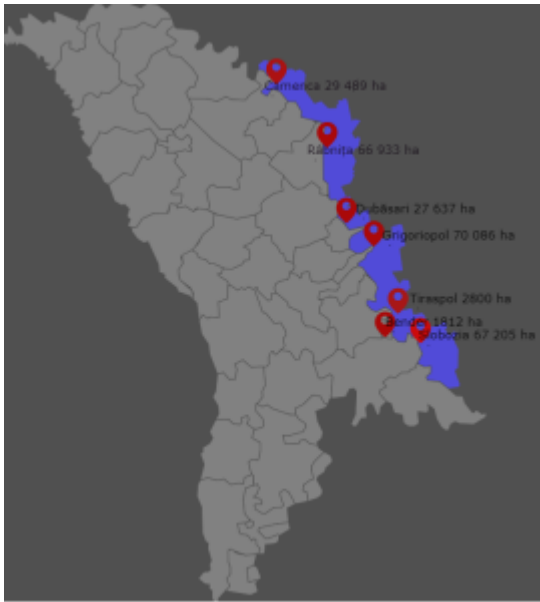
- *Cum afectează procesul de „privatizare” din regiunea transnistreană dreptul suveran al statului Republica Moldova de a gestiona patrimoniul său, în cazul dat terenurile?*
- *Cum se va realiza garantarea drepturilor de proprietate ale dobânditorilor acestor bunuri ulterior?*
- *Care este locul acestui subiect în cadrul procesului de negocieri și, dacă pot să existe dobânditori de bunăcredință asupra terenurilor, atât timp cât nu există o poziție clară a Guvernului Republicii Moldova asupra proceselor de înstrăinare a patrimoniului și în special a terenurilor agricole?*

Cum afectează procesul de privatizare din regiune dreptul suveran al statului Republica Moldova de a gestiona patrimoniul său?

Potrivit art. 3 alin. (1) din Constituție, teritoriul Republicii Moldova este inalienabil. Inalienabilitatea, fiind un element juridic fundamental al teritoriului, fiind strict corelat cu enunțul din art. 1 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia „Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil”. Cu alte cuvinte, proclamarea inalienabilității teritoriului înseamnă, înainte de toate, *interzicerea înstrăinării acestuia sub orice formă.*

Totodată, este important să menționăm că, inalienabilitatea înseamnă, de asemenea, *imposibilitatea oricărui alt stat de a exercita atribute de putere asupra teritoriului statului.* În acest context, amintim că, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a constatat de fiecare dată când a avut ocazia că,

regimul de la Tiraspol a fost și este susținut de către Federația Rusă.

Situația terenurilor aflate sub controlul structurilor secesioniste a fost obiectul mai multor cercetări, unul dintre acestea fiind făcut de Baroului de Avocați din New York. În concluziile studiului, avocații americani constată că, regimul din “RMN” nu ar fi în drept să schimbe forma de proprietate și să înstrăineze obiectivele din regiune. [\[6\]](#)

Atenționăm că, posibilitatea trecerii terenurilor agricole din regiunea transnistreană în circuitul civil, va compromite garanția de inalienabilitate a teritoriului Republicii Moldova și, implicit, caracterul indivizibil al statului. Astfel, orice acțiune a structurilor secesioniste care nu a fost coordonată și/sau autorizată de către autoritățile constituționale ale Republicii Moldova sunt din oficiu nule.

Menționăm că, nu se cunoaște care ar este suprafața exactă a terenurilor cu destinație agricolă din stânga Nistrului, dar nici modalitatea de gestionare a acestor suprafețe de către posesorii *de facto*. Totuși, vorbind la general despre terenurile agricole, putem prezenta datele statistice ce atestă că, la 1 ianuarie 2017, Republica Moldova deținea 2500

mii ha terenuri agricole, dintre acestea – 266 mii ha se află în raioanele din stânga Nistrului (10,64% din total).[\[7\]](#)

În concluzie, dacă discuțiile și intențiile de „privatizare” a terenurilor se vor materializa, cele 266 mii ha de terenuri agricole vor fi dispersate sutelor sau miilor de dobânditori, care vor pretinde că sunt de bună credință, iar Republica Moldova, riscă să rămână fără ele.

Cum se va realiza garantarea drepturilor de proprietate a dobânditorilor acestor bunuri ulterioare?

Totuși, dacă am admite posibilitatea „privatizării” terenurilor agricole din regiunea transnistreană, urmează să anticipăm anumite situații și să încercăm să răspundem la câteva întrebări:

- *cine vor fi beneficiarii acestor modificări?*
- *care vor fi condițiile de obținere a terenurilor agricole în proprietate privată?*
- *care sunt garanțiile (atât procesuale, cât și de drept material) de protecție a dreptului la proprietate etc.?*

Existența cotelor-părți valorice ale locuitorilor din stânga Nistrului asupra terenurilor agravează situația presupusului proces de privatizare, or, nu există nicio previzibilitate în ce privește importanța acestora în perspectiva „privatizării” terenurilor agricole. Acest aspect creează un avantaj pentru construcția unor scheme dubioase în procesul de „privatizare”. Cu toate acestea, cunoaștem că deposedarea forțată și ilegală de bunuri nu este ceva nou pentru regiune. Anterior, Asociația Promo-LEX a fost sesizată de către mai multe persoane care au devenit victime ale preluării arbitrare a dreptului de proprietate asupra bunurilor[\[8\]](#).

Totodată, este bine cunoscut că în regiunea transnistreană fiecare proces sau acțiune este caracterizată printr-o lipsă vădită de transparență. Astfel, începând de la situațiile din așa-zisa armată transnistreană și până la așa-zisele procese

legislative, locuitorii raioanelor din stânga Nistrului cu greu pot afla ce se întâmplă cu adevărat în instituțiile de „stat”. Nimeni nu poate garanta că, în procesul de „privatizare” a terenurilor agricole va exista totuși o veritabilă transparență cu privire la elementele cheie a „privatizării”.

Astfel, presupusul proces de privatizare va fi compromis și există riscul să se repete situația înstrăinării întreprinderilor de stat, construcțiilor și altor complexe industriale, de care au beneficiat un grup local de persoane influente, în detrimentul populației de rând. Prin urmare, constatăm că acceptarea „privatizării” terenurilor riscă să se transforme în preluarea abuzivă de terenuri în lipsa unor mecanisme eficace de protecție a dreptului la proprietate și în detrimentul persoanelor îndreptățite să fie împroprietărite.

Mai mult ca atât, în cazul existenței anumitor litigii cu privire la dreptul de proprietate privată, instanțele de judecată aflate în regiunea transnistreană nu au competența să le examineze, or acestea, potrivit constatărilor Curții Europene pentru Drepturile Omului, nu reprezintă instanțe stabilite de lege.[\[9\]](#) În acest sens, autoritățile constituționale nu pot garanta, dar nici investiga oricare cauză penală ce are legătură cu preluarea abuzivă a drepturilor. Și, ca exemplu, poate fi dosarul fermierilor din r. Dubăsari, chiar dacă a fost pornită o cauză penală pentru samavolnicie și uzurpare de calități oficiale. Dosarul este încă în derulare la Chișinău, dar cu mici perspective de succes, din moment ce autoritățile constituționale nu au acces în regiunea transnistreană.

Totodată, nu excludem că, aceste modificări se doresc a fi realizate și în virtutea situației terenurilor agricole ce au titlu de proprietate privată pe numele cetățenilor Republicii Moldova, locuitori în raioanele din stânga Nistrului, dar cărora le-a fost restricționat accesul în teritoriu și sunt în

imposibilitatea de a lucra aceste terenuri.[\[10\]](#)

Care este locul acestui subiect în cadrul procesului de negocieri și dacă pot să existe dobânditori de bună-credință asupra terenurilor, atâta timp cât nu există o poziție clară a Guvernului RM asupra proceselor de înstrăinare a patrimoniului și, în special, al terenurilor agricole?

În ipoteza „privatizării”, deposedarea samavolnică de terenuri agricole a cetățenilor Republicii Moldova va fi într-un final „oficializată”, iar în cazul terenurilor din r. Dubăsari (satele Molovata Nouă, Cocieri, Doroțcaia, Pîrîta, Coșnița), vor apărea deja dificultăți între proprietarii *de iure* și cei *de fapt*, ca urmare a “privatizării”.

Problema respectării dreptului de proprietate în regiunea transnistreană a fost discutată în mai multe rânduri la negocieri. Autoritățile de la Chișinău au avut nu mai puțin de 24 de întâlniri și discuții pe acest subiect în ultimii 3 ani. Printre discuțiile relevante numărăm cele cu participarea mai multor actori importanți în procesul de negociere: OSCE[\[11\]](#), SUA[\[12\]](#), Franța[\[13\]](#), Federația Rusă[\[14\]](#), ONU[\[15\]](#), Consiliul Europei[\[16\]](#).

Totuși, ca urmare a recentelor zvonuri despre „privatizarea” terenurilor agricole, se creează premisele unor noi întâlniri de rang înalt, or problemele create de procesul de „privatizare” a terenurilor agricole sunt prea complexe pentru a fi neglijate. În pofida declarațiilor conducerii administrației secesioniste, precum că, prin privatizarea terenurilor va fi asigurată o creștere economică, scopul urmărit este de a îmbogăți și mai mult pe unii mari latifundiarilor din regiune.

Autoritățile Republicii Moldova ar urma să pregătească un plan clar de acțiuni, coordonat atât la nivel local, cât și la nivel internațional, cu privire la procesul de „privatizare” din regiune, or nu ar fi corect dacă, printre beneficiarii procesului de „privatizare”, nu se vor regăsi persoane de

bună-credință. Totodată, Republica Moldova, în virtutea prevederilor constituționale cu privire la inalienabilitatea teritoriului, ar urma să se asigure și să nu admită niciun fel de tranzacții ce au ca obiect dreptul de proprietate asupra pământului. Mai mult ca atât, în contextul unei vădite lipse de transparență în regiunea transnistreană, guvernarea de la Chișinău ar urma să gândească cum descurajează orice investiție necoordonată și neautorizată în regiune, în caz contrar, investitorii urmând să suporte posibilele riscuri.

În concluzie, faptul că autoritățile constituționale ale Republicii Moldova nu pot controla efectiv acest teritoriu, constatăm că, în regiune persistă un mediu propice pentru apariția unor probleme complexe, printre care, în mod evident, se află imposibilitatea respectării drepturilor omului. Pasivitatea autorităților constituționale și imposibilitatea identificării unei soluții viabile și reale, reprezintă o condiție *sine qua non* în lezarea în continuare a drepturilor omului în regiunea transnistreană.

[1]

<https://alfa24.online/2017/07/09/vzalis-za-zemlu-novye-pridnestrovskie>

<https://novostipmr.com/ru/news/17-07-06/v-blizhayshee-vremya-v-opros-zemelnoy-reformy-stanet-predmetom>

[2]

<http://president.gospmr.org/press-sluzhba/novosti/prezident-prinyal-uchastie-v-soveschani-i-po-voprosu-effektivnogo-ispolzovaniya-zemelj-seljskohozyaystvennogo-naznacheniya.html>

[3] Studiu. Dreptul de proprietate în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, Chișinău 2010, pag. 7

[4]

<http://www.e-democracy.md/monitoring/politics/comments/2003041>

5/

[5] Art. 5 din „Constituția RMN”

<http://pravopmr.ru/View.aspx?id=EScfVnh%2bAc052x2cF4%2btp0%3d%3d>

[6] Studiul Baroului de Avocați din New York „Dezghețarea unui conflict înghețat: aspecte legale ale crizei separatiste în Moldova” („Thawing a Frozen Conflict: Legal Aspects of the Separatist Crisis in Moldova”)

[7] Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Cadastrului funciar conform situației la 1 ianuarie 2017

[8] Raport, Drepturile Omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova în anul 2011, pag. 13

[9] pct. 150 Cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei
(*Cererea nr. 11138/10*)

[10]

<https://promolex.md/2695-fermierii-din-dubasari-daca-autoritatile-nu-reactioneaza-ramanem-fara-pamanturi/>

[11]

<http://gov.md/ro/content/viceprim-ministrul-eugen-carpov-avut-o-intrevedere-cu-reprezentantul-special-al>

[12]

<http://gov.md/ro/content/viceprim-ministrul-eugen-carpov-avut-o-intrevedere-cu-asistentul-adjunct-al-secretarului-de>

[13]

<http://gov.md/ro/content/eugen-carpov-avut-o-intrevedere-cu-noul-ambasador-al-republicii-franceze-republica-moldova>

[14]

<http://gov.md/ro/content/viceprim-ministrul-victor-osipov-avut>

[-o-intrevedere-cu-ambasadorul-federatiei-ruse-republica](#)

[15]

<http://gov.md/ro/content/intrevederea-viceprim-ministrului-gheorghe-balan-cu-asistentul-secretarului-general-al>

[16]

<http://gov.md/ro/content/intrevederea-viceprim-ministrului-gheorghe-balan-cu-coraportorii-comisiei-de-monitorizare>

Ziua Justiției Penale Internaționale – Impunitatea nu poate deveni o normă

Astăzi, 17 iulie este marcată Ziua Justiției Penale Internaționale. Republica Moldova a ratificat Statutul de la Roma, devenind stat membru al Curții Penale Internaționale, în octombrie 2010^[1].

17 iunie este o zi dedicată justiției și realizărilor în acest sector la nivel național și internațional, și care ne reamintește despre necesitatea de a continua eforturile de a combate fenomenul impunității, astfel încât toți autorii sau complicii abuzurilor, încălcărilor drepturilor omului și ai celor mai grave crime să fie aduși în fața justiției și trași la răspundere.

Justiția rămâne un element cheie în apărarea drepturilor omului, iar Asociația Promo-LEX, în repetate rânduri, a atras atenția opiniei publice asupra încălcării drepturilor omului și a fenomenului impunității în regiunea transnistreană a R. Moldova. Vom continua să afirmăm și să reamintim de fiecare

dată poziția apărătorilor drepturilor omului: orice administrație, fie de jure sau de facto, este obligată să respecte drepturile omului și trebuie responsabilizată pentru acțiunile sale, iar oamenii trebuie să aibă acces la un instrument legal și credibil de apărare a drepturilor lor. Astfel, orice persoană care a încălcat drepturile altor persoane să poată răspunde pentru faptele sale și consecințele lor, fără a se mai ascunde în spatele unor procese politice.

Deși, Promo-LEX este împiedicată să monitorizeze situația privind drepturile omului în teritoriul controlat de administrația de facto de la Tiraspol, totuși Asociația continuă să identifice numeroase cazuri de încălcare a drepturilor omului. În acest context, constatăm de fiecare dată că în marea majoritate a cazurilor, persoanele responsabile de aceste abuzuri rămân fără sancțiuni, în timp ce victimele continuă să fie lipsite de posibilitatea de a-și cunoaște drepturile, a le apăra, de fi reabilitate și de a fi restabilite în drepturi. În această regiune excelează impunitatea și nu există norme și nici remedii juridice eficiente pentru protecția drepturilor omului, iar activitatea organizațiilor de promovare și apărare a drepturilor omului este practic imposibilă, datorită persecutării și intimidării celor ce promovează alte viziuni și opinii decât cele ale regimului ce controlează acest teritoriu.

Promo-LEX reiterează necesitatea identificării și impunerii unui instrument juridic eficient, care ar permite monitorizarea situației privind respectarea și garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, precum și din alte zone post conflict. Un proces politic de negociere sau un armistițiu nu ar trebui să excludă de pe agenda discuțiilor aspectele ce țin de garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în teritoriile controlate de regimuri de facto, încurajând astfel fenomenul impunității.

Ziua Internațională a Justiției îi reunește pe toți cei care

doresc să sprijine justiția, să promoveze drepturile victimelor și să contribuie la prevenirea infracțiunilor care amenință pacea, securitatea și bunăstarea în lume. O Campanie, în acest sens este desfășurată la nivel mondial, detalii aici: <https://goo.gl/2YYwfi>

Asociația Promo-LEX

[1] Curtea Penală Internațională este o organizație internațională independent. Ea a fost creată prin Statutul de la Roma al CPI, adoptat la data de 17 iulie 1998 și care a intrat în vigoare la 1 iulie 2002. CPI are competență asupra crimei de genocid, asupra crimelor de război și asupra crimelor împotriva umanității.

**Fostul lider de la Tiraspol,
Evghenii Șevciuc poate fi
tras la răspundere penală
pentru comiterea a cel puțin
3 infracțiuni**

Timp de 25 de ani, populația regiunii transnistrene nu se poate bucura de garanțiile minime pentru respectarea drepturilor și libertăților lor fundamentale. În lipsa unor instrumente eficiente și legale de monitorizare și apărare a drepturilor omului,

precum și în condițiile fenomenului impunității (reprezentanții administrației de-facto din regiune nu poartă nici o responsabilitate pentru abuzurile sau faptele lor), locuitorii regiunii pot deveni victime sigure și sunt de fapt ostaticii unor procese politice și geopolitice, care durează un sfert de veac.

Este evident faptul că anume impunitatea provoacă creșterea numărului de violări comise în regiunea transnistreană și că în regiune nu există un "sistem judiciar" independent sau "organe de drept" independente, care ar asigura o protecție persoanelor a căror drepturi sunt violate.

Recent, potrivit surselor media, fostul lider al regimului de-facto E. Șevciuc, s-ar fi refugiat din cauza unor amenințări la adresa lui, pe teritoriul controlat de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova. Această informație a fost confirmată de către acesta, care a menționat într-o postare pe o rețea de socializare, că a părăsit regiunea transnistreană ca urmare a deținerii unor informații cu privire la un presupus atentat la viața lui.

Activitatea lui E. Șevciuc în regiunea secesionistă

Evghenii Șevciuc a fost și este o figură importantă în activitatea structurilor ilegale de la Tiraspol. Înainte de a

deveni deputat în „Sovietul Suprem” de la Tiraspol (2000-2001), a lucrat în cadrul presupusului Departamentul de afaceri interne al Ministerului Afacerilor Interne al RMN (1992–1998). Ulterior a activat în Departamentul pentru combaterea criminalității economice din orașul Rîbnița, apoi ca șef al Departamentului Miliției Economice din cadrul Miliției orașului Tiraspol (1996-1998).

În perioada 1998–2001 a lucrat în companii private, ca manager al sucursalei din Rîbnița a companiei de producție agricolă „Sheriff Ltd.” (1998-2000) și apoi ca șef de departament al Băncii comerciale PRAK “Agroprombank” din Tiraspol.

Acesta a fost deputat în „Sovietul Suprem” de la Tiraspol în perioada 2000-2011. Iar între timp, din 2005 până în 2009, a fost președintele „Sovietului Suprem”. Ulterior în anii 2011-2016 a deținut funcția de președinte al administrației de la Tiraspol.

Rolul său determinant în consolidarea și menținerea structurilor ilegale, poate fi dedus din atribuțiile deținute potrivit funcțiilor sale, deopotrivă cu activitățile realizate în această perioadă. „RMN” este o „republică prezidențială”, fapt ce determină deținerea de către „președinte” a unor competențe foarte mari.

Astfel, Evghenii Șevciuc, ca lider al administrației de la Tiraspol a deținut printre altele următoarele competențe:

- A fost comandantul suprem al forțelor paramilitare din regiune;
- A avut împuterniciri de identificare a principalelor direcții ale „politicii interne și externe;
- A avut împuterniciri de confirmare a politicii militare;
- A avut împuterniciri de a numi și destitui șeful forțelor speciale și coordona activitatea executivului local.

Activitatea realizată de Șevciuc în timpul mandatului de așa-

zis președinte, s-a caracterizat prin perpetuarea comiterii de abuzuri și ilegalități pe care le-a comis și predecesorul său Igor Smirnov. Astfel, a fost menținut un climat de presiune, intimidare și teroare:

- A fost persecutată oricare tentativă a locuitorilor de a se integra în societatea moldovenească, datorită blocadei posturilor de televiziune și radio a operatorilor legal înregistrați de autoritățile constituționale;
- A continuat persecutarea elevilor, părinților și profesorilor instituțiilor de învățământ cu predare în grafie latină care se află sub jurisdicția autorităților constituționale. Totodată, datorită acestor acțiuni, a provocat pierderi bugetului de stat, Guvernul fiind obligat să achite sume enorme și exagerate pentru funcționarea acestor instituții de învățământ precum și pentru compensații;
- Au fost admise rețineri și arestări pe criterii politice, inclusiv a unor funcționari ai autorităților constituționale;
- A menținut și alimentat criza terenurilor din raionul Dubăsari, agravând situația deținătorilor de terenuri, care nu au avut acces la terenurile lor. Totodată, prin aceste acțiuni a provocat pierderi considerabile bugetului național (Guvernul central fiind obligat să identifice și să aloce sume considerabile pentru compensații și despăgubiri);
- Au fost create numeroase obstacole libertății de circulație persoanelor, mărfurilor și serviciilor. Spre exemplu, E. Șevciuc a semnat la 30 ianuarie 2015 decretul ce prevede restricții privind accesul persoanelor în regiunea transnistreană;[\[1\]](#)
- Au fost pornite cauze penale împotriva Asociației "Promo-LEX", fără a se oferi posibilitatea de a beneficia de acces la toate procedurile necesare apărării;

- În anul 2015, o serie de forumuri online au fost închise, fiind astfel limitate drepturile locuitorilor de a se informa și de a discuta liber diverse subiecte legate de situația din acest teritoriu. Pe o rețea de socializare, E. Șevciuc a calificat spațiul media online drept o „gunoiște anonimă”, insistând asupra obligativității înregistrării lor ca instituții media, monitorizării și sancționării jurnaliștilor pentru critici aduse la adresa lui și a administrației de facto. În general, datorită acestor acțiuni, au avut de suferit toate organizațiile necomerciale care încercau să promoveze drepturile omului în regiune.

Se pare că liderul Șevciuc a repetat soarta funcționarilor din cadrul vechii administrații Smirnov, pe care a început să o persecute odată cu venirea sa în funcție. Astfel, la data de 28 iunie 2017, la solicitarea așa-zisului procuror al regiunii transnistrene, „Sovietul Suprem” de la Tiraspol a decis ridicarea „imunității” lui Evghenii Șevciuc ca urmare a faptului că acesta ar avea calitatea de bănuț în cadrul a 6 cauze penale[2].

Prima cauză penală a fost pornită la 27 iulie 2016, și se referea la decizia din 2015 de a micșora salariile și pensiile cu 30%, în pofida faptului că în așa-zisul buget de stat existau surse financiare.[3]

O altă cauză penală a fost pornită pe motiv că Șevciuc ar fi grațiat două persoane, după ce acestea au fost condamnate pentru depoziii false într-un dosar în care avea interes Evghenii Șevciuc[4].

La 27 decembrie 2016 a fost pornită o altă cauză penală ce se referă la faptul că depășindu-și competențele „constituționale”, fostul lider de la Tiraspol ar fi fondat o organizație necomercială cu denumirea de „Fondul stabilizator al Transnistriei”, pe al cărui cont veneau bani de la anumite întreprinderi de stat pentru serviciile de gaz, electricitate

etc, prejudiciind în acest sens „bugetul de stat” cu 82,9 mln. ruble, adică aproximativ 150 milioane lei sau 7,5 mln. de dolari.[\[5\]](#)

Mai mult ca atât, acesta a avut și niște relații „contractuale” cu organizația necomercială „Integrarea Eurasiatică”, care aduce prin contrabandă aduce ajutoare umanitare în regiunea transnistreană. Potrivit unei cercetări[\[6\]](#), în iulie 2013 organizația „Integrarea Eurasiatică” exporta un microbuz marca HYUNDAI (model H-1 2.5 AT), valoarea autovehiculului declarată la vamă era de 45.900 de dolari, iar beneficiarul – „administrația președintelui Republicii Moldovenești Nistrene”.

O altă cauză penală a fost pornită la 3 ianuarie 2017 și se referă la evaziunea fiscală a întreprinderii BIOHIM. Aici se presupune că vinovate ar fi mai multe persoane „oficiale”, printre care și fostului lider de la Tiraspol care ar fi obținut careva avantaje patrimoniale.[\[7\]](#)

Ultima cauză penală a fost pornită la 25 ianuarie 2017 și se referă la săvârșirea infracțiunii de contrabandă. Șevciuc se presupune că ar fi înființat un grup criminal, care se ocupa de exportul ilegal de alcool și țigări peste „frontiera de stat”.[\[8\]](#)

Potrivit așa zisului Cod Penal al regiunii fostul lider de la Tiraspol riscă până la 12 ani privațiune de libertate.

Epopoea dosarelor penale

În perioada în care se aflau în funcție Șevciuc E. și Ștanski N. au șantajat partenerii de negocieri și autoritățile constituționale că nu vor participa la negocierile politice dacă cauzele penale deschise de autoritățile constituționale nu vor fi clasate. În necunoaștere de cauză unii dintre demnitarii Republicii Moldova declarau că: *”dosarele penale care au fost inițiate la Chișinău pe numele unor persoane cu funcții de răspundere din regiunea transnistreană vor fi*

*clasate”, asta în pofida normelor legale în vigoare, care prevăd imposibilitatea unui reprezentant al puterii executive sau al oricărei alte puteri decât cele stabilite în art.3 al Legii privind procuratura[9], să decidă asupra încetării urmăririi penale or clasării proceselor penale. Potrivit informațiilor organelor de drept furnizate recent în spațiul public se anunța că fostul ”lider” de la Tiraspol nu are intentate dosare penale pe malul drept al Nistrului și că este liber să se afle pe teritoriul controlat de autoritățile Republicii Moldova. Pe de altă parte Vicepremierul Gheorghe Bălan, șeful Biroului pentru reintegrare din Guvernul de la Chișinău declară că: *”pe perioada mandatului fostului lider din regiunea transnistreană s-au produs o serie întreagă de încălcări și s-a beneficiat de o cantitate anumită de bani care au fost într-un fel sau altul delapidăți. De aici și apare și interesul sporit al unor grupări din regiune pentru această funcție și de aici apare și interesul autorităților moldovenești să reglementeze conflictul și să terminăm cu acest fenomen negativ de îmbogățire pe seama nesoluționării și pe seama populației din regiunea transnistreană.”*[10]*

Șevciuc Evghenii și Ștanski Nina în perioada în care participau la negocierile politice, aceștia își manifestau destul de dur și agresiv poziția față de dosarele penale inițiate împotriva ”autorităților” transnistrene[11] care au fost implicați direct sau indirect în anumite fapte care pot fi tratate drept infracțiuni. Erau aduse argumente precum că dosarele penale inițiate de autoritățile constituționale ar submina stabilitatea platformei de negocieri. Astăzi, Șevciuc E. și-a schimbat retorica și susține că ”procuratura RMN” ar fi influențată de reprezentanții holdingului Sheriff[12].

Într-un interviu recent Șevciuc a declarat că conducerea companiei ”Sheriff”[13] ar fi fost implicată în omoruri la comandă în regiune. Tot el a declarat că știe cui îi conveneau aceste asasinări ale oamenilor de afaceri și cine ar fi putut să le comande. Acțiunile ”organelor de drept” din regiunea

transnistreană privind investigarea acestei categorii de dosare penale au fost blocate de majoritatea parlamentară, "controlată de Gușan", spunea Șevciuc. La fel Șevciuc E. a comunicat că actualul procuror al regiunii transnistrene, Anatolii Gurețki, este fostul șef al Direcției juridice a structurilor lui Gușan, șeful "Comitetului de anchetă", Veaceslav Bînzari, este avocatul personal al structurilor lui Gușan, "ministrul de interne", Ruslan Mova, este fostul șef al Serviciului de securitate al uneia dintre structurile lui Gușan. [\[14\]](#)

Paradoxal este faptul că anume fostul "lider" al regiunii astăzi confirmă constatările Asociației Promo-LEX declara în toți acești ani: că drepturile persoanelor sunt încălcate masiv, în special de anumite grupări care controlează procesele din regiune. Aceste concluzii reies și din practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, care în prima sa cauză *Mozer v. Moldova și Rusia* cu privire la violarea dreptului la libertate și siguranță în regiune, a analizat "sistemul judiciar al RMN". În hotărârea vizată, Curtea a constatat că spre deosebire de legislația constituțională, care a fost expertizată și monitorizată de mai multe organisme internaționale, așa numita legislație care se aplică în teritoriul transnistrean nu a fost niciodată obiectul unei analize. Astfel, deciziile de arest și condamnare adoptate de către așa numitele instanțe în temeiul unor acte locale nu pot fi considerate ca fiind adoptate în temeiul unei tradiții judiciare compatibile cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului.

Astfel, declarațiile destul de grave ale lui Șevciuc E., demonstrează că tot ce se întâmplă acum, dar și până la această situație, a fost și este ilegal. Vorbind despre crimele comise în regiune de către așa-numitele organe de drept, Șevciuc E. sugerează că existența acestora este una ilegală, iar organele constituționale de drept urmau să monitorizeze cu mare atenție învinuirile aduse de

"autoritățile RMN", declarațiile recente ale acestuia și să le suprapună prevederilor Codului Penal pentru a constata sunt sau nu elemente ale unor infracțiuni potrivit legislației în vigoare a R.Moldova.

Șevciuc poate fi tras la răspundere penală

Având în vedere că E. Șevciuc se află pe teritoriul controlat de către autoritățile constituționale și a declarat public despre comiterea unor infracțiuni de actualul lider a regiunii, apare fireasca întrebare dacă acesta poate fi audiat în legătură cu faptele comise de terți sau de sine personal în exercitarea mandatului de "președinte" al structurilor nerecunoscute din regiunea transnistreană.

Din problema de mai sus urmează să distingem două situații, Evgheni Șevciuc dar și alți lideri ai regiunii separatiste urmează a fi audiați în legătură cu faptele comise de terți, precum și în legătură cu faptele comise de el înșiși în perioada în care aceștia au activat în calitate de lideri ai republicii nerecunoscute.

Unica modalitate legală juridică de investigare a unor fapte pretins ilegale este inițierea unui proces penal în care persoanele ar putea fi audiate și în cadrul căruia ar putea fi administrate probe. În cadrul procesului penal urmează să se clarifice spre exemplu, în ce măsură acțiunile lui Evgheni Șevciuc au contribuit la cauzarea prejudiciilor prin infracțiune anumitor subiecți.

Realizarea acestor acțiuni este importantă în contextul executării măsurilor pozitive generale și individuale în cadrul mai multor cauze penale care se află la etapa de urmărire penală în legătură cu fapte penale comise în perioada în care Evgheni Șevciuc era lider al administrației separatiste. În multe din cauzele care se află acum la etapa de urmărire penală, victimele au expediat plângeri la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Multe din aceste plângeri deja

au fost comunicate Guvernelor Federației Ruse și Republicii Moldova, după care urmează pronunțarea unei hotărâri (a se vedea spre exemplu cauzele Sandu și alții v. Republica Moldova și Federația Rusă, Cerere nr. 21034/05, Cauza Iovcev și alții c. Moldova și Rusia, cererea nr. 40942/14, etc.)

Sunt cel puțin câteva infracțiuni pe care Evghenii Șevciuc prin acțiunile și inacțiunile sale aparent le-ar fi comis.

Uzurparea puterii de stat, infracțiune prevăzută de art. 339 al. 2 CP al RM, care prevede o pedeapsă sub formă de închisoare de la 12 la 20 ani.

Există suspiciuni că Evghenii Șevciuc a realizat acțiuni de uzurpare a puterii de stat în perioada exercitării funcției de deputat în „Sovietul Suprem” de la Tiraspol, Președinte al „Sovietului Suprem” și președinte al administrației de la Tiraspol. Contrar prevederilor art. 2 și 6 din Constituția Republicii Moldova, acesta a avut un rol important în consolidarea și menținerea structurilor de-facto, în virtutea atribuțiilor de „președinte” a structurii nerecunoscute. Contrar Constituției Republicii Moldova acesta a exercitat atribuții statale în nume propriu, aducând atingere relațiilor sociale cu privire la suveranitatea națională, care aparține exclusiv poporului Republicii Moldova în sensul Constituției Republicii Moldova. Mai mult, nu este cert dacă Evghenii Șevciuc și Nina Ștanski ar deține cetățenia Republicii Moldova, fapt ce ar clarifica situația sub anumite aspecte.

În perioada realizării mandatului său de „președinte” acesta a comis mai multe acțiuni care au adus prejudicii evidente drepturilor și intereselor persoanelor în mai multe cauze. Putem puncta doar câteva din ce se poate incrimina fostului lider. Anume prin acțiunile sale și administrației pe care o conducea, cetățenii mai multor localități din stânga Nistrului nu au acces la aproximativ 6300 ha de terenuri agricole din raionul Dubăsari aflate în proprietatea lor. Acest fapt

cauzează anual prejudicii materiale semnificative, iar Guvernul Republicii Moldova este în situația de a aloca anual din fondul de rezervă sume mai mari de 10 milioane lei pentru compensații. Mai mult, în privința acestor fapte Procuratura raionului Dubăsari a inițiat urmărirea penală conform elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art.352 alin.1) CP și 351 alin.2) CP. La rândul său CtEDO a pus pe rol *cauza Sandu și alții v. Republica Moldova și Federația Rusă*, care se referă la cei circa 1800 de reclamanți care au depus plângeri în legătură cu violarea dreptului lor de proprietate.

Acțiunile intenționate îndreptate spre ațîțarea vrajbei, diferențierii sau dezbinării naționale, etnice, rasiale sau religioase, infracțiune prevăzute de art. 346 Cod Penal, care prevede o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

Deși hărțuirea și persecutarea persoanelor care se asociază cu instituțiile de învățământ cu predare în grafia latină din stânga Nistrului este continuă din 2004, anume începând cu 2014, la indicația lui Evghenii Șevciuk au fost create alte impedimente acestor instituții. Datorită afirmațiilor și indicațiilor N. Ștanschi și E. Șevciuc au fost închise conturile bancare ale instituțiilor de învățământ, trimiși milițieni în incinta instituțiilor de învățământ, organizată reținerea ilegală a directorului liceului "Lucian Blaga", reținute salariile, confiscat automobilul, telefoanele, aparatele foto și ștampila instituției, etc.. În acest sens, CtEDO a comunicat o altă cerere și anume cauza *Iovcev și alții v. Republica Moldova și Federația Rusă*.

Persoane din cadrul administrației de-facto, inclusiv unii jurnaliști din subordinea fostului lider Șevciuc, au prezentat elevii și profesorii din cadrul liceelor cu predare în grafie

latină ca fiind exponenți ai unor forțe străine ostile populației. Acțiunile realizate în privința școlilor cu predare în grafie latină au fost realizate intenționat în scopul dezbinării pe criterii naționale și de limbă vorbită. În rezultatul acțiunilor ilegale numărul elevilor din liceele cu predare în limba română cu grafie latină este în continuă scădere. Chiar dacă Hotărârea Marii Camere a CtEDO pronunțată în cauza Catan și alții v. Republica Moldova și Federația Rusă au fost indicate executarea mai multor măsuri generale și individuale, Evghenii Șevciuc a continuat să realizeze acțiuni care au dus la înrăutățirea situației școlilor.

Organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea, prevăzută de articolul 282 CP al RM, prevede o pedeapsă sub formă de închisoare de la 2 la 7 ani.

În perioada mandatului său, Evghenii Șevciuc a avut calitatea de conducător al pretinselor structuri militare. Liderul a participat la manifestații militare și la oricare alte tipuri de acțiuni cu caracter militar în regiune. În lumina prevederilor constituționale, armata din regiunea transnistreană și alte structuri de forță din regiune constituie formațiuni paramilitare neprevăzute de legislația Republicii Moldova. În perioada nominalizată, acesta nu doar a condus structurile paramilitare dar și a avut un rol important în consolidarea acestora. Spre exemplu, în martie 2015, la inițiativa acestuia, în cadrul "armatei transnistrene" a fost creată o formațiune militar-sportivă, cu destinație specială. Astfel, 50 de absolvenți ai Universității „Taras Șevcenko” din Tiraspol, au fost înrolați în această structură pretinsă de elită. În iunie 2015, acesta a emis două decrete prin care a dispus înrolarea tinerilor de 18-27 ani, ce se aflau la evidența militară, dar care au pierdut dreptul la amânare sau au fost sancționați pentru încălcarea regulilor înrolării. Celălalt decret prevedea înrolarea pe parcursul 2015 a bărbaților cu vârsta de până la 30 ani, care au absolvit facultatea fiind trecuți în rezervă în grad de locotenent. În

mass-media locală aceste decrete au fost numite ca decrete de mobilizare.

Evident că sunt și alte acțiuni care trebuie analizate prin prisma Codului penal, dar ne-am limitat numai la cele care au fost documentate de către Asociația Promo-LEX.

Ce ar trebui să facă autoritățile constituționale

Începând cu anul 1993, autoritățile constituționale au inițiat urmărirea penale împotriva unor reprezentanți ai "autorităților" transnistrene, acuzați de uzurparea funcțiilor oficiale de stat în cumul cu alte componente de infracțiuni prevăzute de Codul Penal al RM. Însă aceste cazuri nu au avut un caracter transparent și consecvent, iar soarta lor nu este cunoscută opiniei publice. Astfel, persoanele care au avut calitatea de "demnitari" ai „RMN” au putut circula liber în spațiul controlat de autoritățile constituționale sau ocupa în continuare anumite funcții importante în structurile de facto din regiune.[\[15\]](#) Persoanele care ar putea fi audiate în calitate de bănuți, învinuiți sau martori, circulă nestingherit pe teritoriul țării fără a fi citate pentru audiere sau aduse forțat în cazul eschivării. Scuza reprezentanților organelor de drept, este că din cauza lipsei de colaborare cu organele de drept din stânga Nistrului, urmărirea penală nu a putut fi desfășurată, iar majoritatea dosarelor penale au fost suspendate sau încetate.[\[16\]](#)

În virtutea principiilor de drept internațional dar și al jurisprudenței CtEDO în legătură cu art. 1 din CEDO[\[17\]](#) (a se vedea *decizia Bankovic §§ 70-71*), Procuratura Republicii Moldova are obligația pozitivă de a audia pe Evghenii Șevciuc și alți lideri din cadrul administrației separatiste în cadrul unui proces penal inițiat, cu garantarea drepturilor prevăzute de Codul de Procedură Penală, printre care prezumția de nevinovăție (art. 8 CPP), asigurarea dreptului la un interpret (art. 16 CPP), asigurarea dreptului la apărare (art. 17 CPP) și altor drepturi procesual-penale.

Potrivit art.254 CPP al RM, organului de urmărire penală îi revine un rol activ în procesul penal, și este obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului. Astfel, misiunea urmăririi penale este de a strânge probele necesare cu privire la identificarea faptuitorilor și la stabilirea răspunderii acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

Totodată există o multitudine de acte internaționale care reglementează activitatea operativă precum Recomandarea Consiliului Europei (2005)¹⁰ cu privire la tehnicile speciale de investigație, care a adoptat-o în scopul detectării și investigării infracțiunilor grave și suspectilor, care vizează culegerea de informații, Convenția Consiliului Europei cu privire la spălarea, investigarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitățile criminale și cu privire la finanțarea terorismului ș.a. Tehnicile speciale de investigație (măsurile speciale de investigație) se aplică pentru 2 scopuri: combaterea criminalității și asigurării securității statului. Aceste două scopuri sunt reflectate și în Recomandarea Consiliului Europei (2005) 10 cu privire la tehnicile speciale de investigație.

În situația în care se va constata că Evghenii Șevciuc este victima unor acțiuni ilegale ale administrației actuale de-facto, comise în privința sa, Procuratura urmează să pornească o cauză penală cu recunoașterea acestuia în calitate de parte vătămată și aplicarea măsurilor de protecție, după caz. Aceasta nu exclude realizarea acțiunilor de urmărire penală în cadrul altor cauze unde Evghenii Șevciuc ar putea avea altă calitate procesuală.

Asociația Promo-LEX

[1]

<http://pravopmr.ru/View.aspx?id=eCMjrM08T04b2nF7Y7qeuA%3d%3d&q> ;

[2]<http://www.vspmr.org/news/supreme-council/aleksandr-scherba-u-nas-estj-institut-neprikosновенности-no-net-neprikasaemih-.html>

[3]

<http://www.vspmr.org/news/supreme-council/igorj-buga-eto-bil-g-enotsid-sobstvennogo-naroda-.html>

[4]<http://www.vspmr.org/news/supreme-council/sergey-hankevich-do-kakoy-nizosti-nujno-doyti-chtobi-platitj-prestupnikam-za-ih-loyalnostj-.html>

[5]<http://www.vspmr.org/news/supreme-council/galina-antyufeeva-mi-esche-dolgo-budem-rashlebivatj-nasledstvo-shevchuka-.html>

[6]

<https://www.rise.md/articol/drumul-de-contrabanda-moscova-tira-spol/>

[7]

<http://www.vspmr.org/news/supreme-council/zanesli-704-tis-dollarov.html>

[8]<http://www.vspmr.org/news/supreme-council/anton-onufrienko-banaljno-vorovali-v-nebanaljnih-razmerah-.html>

[9] Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la procuratura

[10]

<https://www.europalibera.org/a/dialoguri-transnistrene-sevciuk-refugiat-la-chisinau/28594006.html>

[11] http://www.noi.md/md/news_id/57864?com_page=1

[12]

<http://agora.md//stiri/34123/evgheni-Sevciuk-spune-ca-i-se-pre-gatea-un-omor-la-comanda-ma-urmareau-jeep-uri-negre-de-la-sheriff> ;

<https://alfa24.online/2017/06/30/sevcuk-bespredel-kotoryi-razvernuli-v> ;

[13] „Sheriff” este cea mai mare companie din regiunea transnistreană a Republicii Moldova. Fondată la începutul

anilor 1990 de către Victor Gușan și Ilia Kazmalî, foști membri ai serviciilor speciale – <http://agora.md//stiri/34123/evgheni-Sevciuk-spune-ca-i-se-pre-gatea-un-omor-la-comanda-ma-urmareau-jeep-uri-negre-de-la-sheriff>

[14]

<http://moldova24.net/sevciuk-acuza-conducerea-companiei-sheriff-de-omoruri-la-comanda/>

[15] De exemplu, dl Sidorov, fost „ministru al Justiției al RMN” în anul 1991, a ocupat mai multe funcții înalte de stat după reîntoarcerea sa din Transnistria: membru al Parlamentului Republicii Moldova în perioada anilor 1994-1998, Avocat Parlamentar în Republica Moldova în anii 1998-2001 și membru al Parlamentului Republicii Moldova și președinte al Comisiei parlamentare pentru drepturile omului și minorități naționale, începând cu anul 2001 (§§167-168 Ilașcu)

[16] Obligațiile pozitive ale RM la investigarea violărilor comise în regiunea transnistreană a RM:

- În contextual cauzei Ilașcu și alții v. Moldova și Rusia (hot.CtEDO din 08.07.2004), Curtea a reiterat: ”chiar în absența controlului efectiv asupra teritoriilor transnistrene, RM are obligația pozitivă de a lua măsuri care sunt în puterea sa și în conformitate cu dreptul internațional – fie de ordin economic, diplomatic, juridic sau de altă natură”.

Persoanele aflate pe teritoriile entităților nerecunoscute, se pot bucura de protecția CEDO. Poziția CtEDO este una tranșantă, și susține că această Convenție funcționează în spațiul legal, juridic (espace juridique) a Statelor Părți, în scopul evitării unui vid în protecția drepturilor convenționale (Bancovic și alții v.Belgia). Ceea ce ar însemna că nu poate fi invocată existența unor ”entități nerecunoscute” pe teritoriul Statelor Părți la Convenție, deoarece s-ar încălca imperativul de interzicere a existenței unui vid juridic în sfera de aplicare a Convenției. De aceea,

din perspectiva Curții, dar și a normelor internaționale privind răspunderea Statelor, răspunderea pentru violările admise va aparține aceluși Stat membru care exercită jurisdicția în sensul articolului 1 al Convenției (CEDO) – Statele care exercită jurisdicția teritorială sau extra-teritorială sunt obligate să asigure respectarea drepturilor omului pe acele teritorii.

[17] Articolul 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului stabilește că Statele Părți trebuie să răspundă pentru orice încălcare a drepturilor și libertăților protejate de Convenție comise împotriva persoanelor aflate sub „jurisdicția” lor.

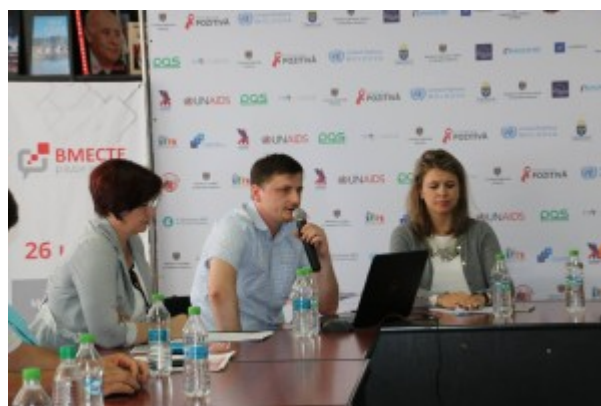
În Moldova s-a desfășurat o serie de dezbateri publice "Alternativa la detenție pentru persoanele dependente de droguri"

În Moldova s-a încheiat seria de dezbateri publice în formatul "publik-talk" cu genericul "Alternativa la detenție pentru persoanele dependente de droguri". Dezbaterile s-au desfășurat în cinci orașe din Moldova (Chișinău, Orhei, Bălți,

Comrat, Cahul) în cadrul campaniei "Împreună pentru viață", organizată cu prilejul Zilei internaționale împotriva abuzului și traficului ilicit de droguri.

În calitate de speakeri la dezbateri au participat: reprezentanții Ministerului Sănătății, Ministerului Justiției, Inspectoratului general de poliție, reprezentanți ai Dispensarului de narcologie, ai organizației UNODC Moldova, ai Asociației "Promo-LEX", ai asociației obștești de profil și ai comunității persoanelor utilizatoare de droguri. Participații la dezbateri au discutat avantajele implementării în Moldova a măsurilor alternative de pedeapsă pentru deținuți, au prezentat experiența dezincriminării drogurilor în alte țări, au discutat situația actuală privind utilizarea de droguri și au trasat acțiuni concrete pentru ameliorarea situației actuale.

Moderatori ai discuțiilor au fost Bogdan Dascăl și Mihail Șalvir.

În cadrul dezbaterilor s-a desfășurat, de asemenea, votarea online pe tema dezincriminării politiciii de droguri în țara noastră. Rezultatele votării vor sta la baza viitorului studiu sociologic.

Scopul dezbaterilor: consolidarea eforturilor tuturor partenerilor cointeresați în promovarea măsurilor alternative de pedeapsă pentru persoanele utilizatoare de droguri.

Obiectivele campaniei în cadrul căreia s-au desfășurat dezbaterile:

- Sensibilizarea opiniei publice și formarea atitudinii nediscriminatorii față de persoanele care utilizează droguri;
- Mobilizarea comunității de persoane utilizatoare de droguri în contextul dezbaterii problemelor legate de utilizarea și traficul ilicit de droguri, precum și consolidarea capacităților comunității în sine;
- Eficientizarea colaborării și consolidării relațiilor de parteneriat dintre organele competente de resort și părțile cointeresate (inclusiv poliția, serviciile judecătorești și medico-sociale).

Organizatori: Comisia Națională Antidrog, UNODC Moldova, Asociația Obștească "Inițiativa Pozitivă", UORN, Asociația Promo-LEX;

În parteneriat cu: Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Inspectoratul General al Poliției;

Cu susținerea: UNAIDS Moldova, AO "Pas cu Pas regiunea Sud" (Cahul), AO "Adolescentul" (Orhei), AO "Tinerii pentru Dreptul la Viață" (Bălți), CSR "Împreună pentru viață" (Comrat);

Suport financiar: Centrul PAS, Agențiile ONU, Ambasada Suediei în Moldova

Parteneri media: allmoldova, TVR, Noldova1, realitatea.md e-sanatate

Promo-LEX: Tiraspolul vrea o „armată” mai atractivă

Deși articolul 282 din Codul penal al Republicii Moldova incriminează organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea totuși, aplicarea acestor prevederi legale rămâne o provocare pentru autoritățile constituționale ale Republicii Moldova. În peste 25 de ani de independență nu există vreo sentință de condamnare în temeiul acestei infracțiuni. Cel mai elocvent exemplu de formațiuni paramilitare ilegale dislocate pe teritoriul Republicii Moldova îl reprezintă „armată transnistreană”.

Înrolarea în aceste structuri este tacit acceptată și unanim tolerată, dar de fapt trebuie calificată ca și privațiune ilegală de libertate. Încă din anul 2008, Asociația Promo-LEX a atras atenția asupra situației complicate a recruților[1] din regiunea transnistreană[2]. Chiar și după 9 ani de la acest studiu, tinerii din stânga Nistrului continuă să fie înrolați forțați în structurile paramilitare, pentru că în caz de eschivare recruții riscă o amendă de până la 1700 EURO (care reprezenta la sfârșitul anului 2016, aproximativ 5,5 salarii medii pe economie în regiunea transnistreană) sau până la 2 ani închisoare[3].

O altă problemă o reprezintă condițiile în care recruții îndeplinesc așa-numitul serviciu militar obligatoriu, care sunt cel puțin inumane și degradante. Începând cu anul 2008, Asociația Promo-LEX a adus în atenția opiniei publice mai multe cazuri de deces în „armată transnistreană”[4]. La 02 ianuarie 2008, **Anatol Mospan** a fost ucis cu cruzime într-o unitate militară din Tiraspol. Oficial, administrația de la Tiraspol a spus că acesta a murit ca urmare a insuficienței cardiace. Totuși, când părinții au deschis sicriul, au văzut că efectiv fiul lor avea fața desfigurată[5].

Un alt caz se referă la **Eugen Colobîșco**, cetățean ucrainean care a „dezertat” de două ori din „armata transnistreană” după ce s-a plâns în repetate rânduri părinților că este bătut și umilit de superiori. În cele din urmă acesta a fost găsit cu semne de moarte violentă, înecat în râul Nistru[6]. În același an, pe 18 iulie în urma rănirii cu arma de foc, a murit militarul în termen **Ivan Speian**[7].

În anul 2010 a fost omorât **Alexandru Stomatii**, dosarul căruia a fost expediat la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, care între timp a fost comunicat deja Guvernelor pârâte (Republica Moldova și Federația Rusă).[8]

Un caz recent îl reprezintă cel al lui **Alexandr Rjavitin**, care a reușit „să dezerteze” din structurile paramilitare din regiunea transnistreană, după ce a fost maltratat în mod repetat în decursul a mai multor luni[9].

Cazurile de încălcare a drepturilor persoanelor înrolate forțat sunt confirmate și de constatările oferite de către „ombudsmanul” din regiunea transnistreană^[10]. Astfel, conform datelor prezentate de către acesta, în anul 2016 au fost condamnate pentru dezertare 87 de persoane, inclusiv din cauza relațiilor nestatutare dintre militari. Raportul conține și alte informații, în anul 2016 au fost inițiate 7 cauze penale pentru existența relațiilor nestatutare, unde au fost atrași la răspundere penală 12 militari.

În aceeași ordine de idei, condițiile inumane nu sunt determinate doar de către relațiile nestatutare între militari, ci și de către abuzurile comise de persoanele cu funcții de răspundere din structurile paramilitare din regiune. Astfel, în raportul „ombudsmanului” se enunță despre 19 infracțiuni, în care au fost atrase la răspundere penală 21 de militari cu funcții de răspundere.

Un alt aspect îl reprezintă datele ce provin de la „Ministerul al Apărării” de la Tiraspol, potrivit cărora în

anul 2016:

1. 3 militari au decedat, detalii despre aceste cazuri nu sunt cunoscute;
2. au existat 8247 de plângeri/petiții cu privire la îmbolnăvirea militarilor din structurile paramilitare, dintre care 2434 de persoane au fost internate în spitale;
3. dintre cele 154 de vătămări/traume, 88 s-au produs în timpul efectuării „serviciului militar”.

Fenomenul și amploarea acestuia nu este cunoscut nici autorităților constituționale, nici societății civile și nici oricăror instituții internaționale, deoarece aceste formațiuni paramilitare au un caracter închis și nu poate fi monitorizat în mod obiectiv numărul real de cazuri de violare a drepturilor omului.

Observăm că în pofida faptului că există persoane decedate, persoane internate în spital din cauza vătămarilor integrității corporale, nu există absolut nicio informație despre cauzele sau circumstanțele acestor situații. Mai mult ca atât, în virtutea faptului că „ombudsmanul” din regiunea transnistreană își permite să susțină în raportul său acțiunile de militarizare a structurilor paramilitare din regiunea transnistreană, ne putem face o concluzie despre lipsa de independență și imparțialitate a așa-numitului „ombudsman”, dar și lipsa de credibilitate a acestuia. Astfel, nu este exclus ca datele cu privire la persoanele care au avut de suferit în aceste structuri paramilitare, să fie cu mult mai mare, iar problemele să fie mult mai grave decât cele prezentate.

În pofida acestor probleme evidente din cadrul formațiunilor paramilitare, direcțiile de activitate ale administrației de la Tiraspol sunt îndreptate spre un alt aspect și anume spre promovarea insistentă a înrolării în aceste structuri. Această promovare o putem deduce din proiectele aflate pe agenda

legislativă a regimului de facto:

1. adoptarea unor înlesniri de ordin social pentru veteranii de război[11];
2. modificarea *Legii cu privire la apărare* prin conturarea competențelor așa-zisului „Guvern” și „Președinte” al administrației de la Tiraspol[12];
3. înlesniri pentru persoanele care la data sfârșitului celui de-al doilea război mondial (2 septembrie 1945) nu au atins vârsta de 18 ani[13];
4. adoptarea *Legii cu privire la protecția civilă*, cu un accent sporit pe aspectele militare[14];
5. modificarea perioadelor de recrutare (primăvară și toamnă) privind „serviciul militar obligatoriu”[15];
6. oportunitatea studenților de a efectua serviciul militar în timpul studiilor superioare[16].

Proiectul prin care se urmărește modificarea perioadelor de recrutare reprezintă o reacție la datele care confirmă că din anul 2013 până în 2016, a fost observată o micșorare a numărului de persoane pasibile de recrutare, în mediu numărul acestora scădea cu 1200 de persoane pe an[17]. Oportunitatea tinerilor de a se înrola în așa-zisa armată, concomitent cu efectuarea de către aceștia a studiilor superioare este justificată public de așa-ziii „deputați din Sovietul Suprem de la Tiraspol” prin creșterea atractivității „serviciului militar obligatoriu” [18].

Analizând amploarea și impactul acestor modificări, raportat la situația drepturilor omului în structurile paramilitare din regiunea transnistreană, este lesne de observat că promovarea atractivității „serviciului militar obligatoriu” reprezintă astăzi unul dintre interesele prioritare ale administrației de la Tiraspol, care continuă militarizarea acestui teritoriu. Din păcate aceste interese prevalează asupra prevenirii și de combaterii violărilor drepturilor olumului.

Acest lucru denotă odată în plus necesitatea intervenției

prompte a autorităților constituționale ale Republicii Moldova și a organismelor internaționale pentru documentarea problemelor din formațiunile paramilitare din regiunea transnistreană. Totodată pasivitatea autorităților naționale și a comunității internaționale în prevenirea și combaterea violărilor drepturilor omului din regiune, creează impresia că administrației de la Tiraspol nu este pasibilă de răspundere. Aceasta continuă să beneficieze de fenomenul impunității și poate în continuare abuza de drepturile și libertățile omului fără a avea vreo responsabilitate pentru acțiunile și faptele sale.

Pentru detalii contactați: Ion Manole, Director executiv Asociația Promo-LEX, Tel: 0 22 45 00 24, GSM: 069070800, e-mail: ion.manole@promolex.md

[1] Recrut – soldat de curând încorporat.

[2] Studiu – Obligațiile Militare ale Locuitorilor regiunii Transnistrene a Moldovei,
https://promolex.md/wp-content/uploads/2017/06/ro_doc_1268219328.pdf

[3] Art. 325 din Codul penal al Republicii Moldovenești Nistrene

[4] Buletin Informativ Promo-LEX nr.89/VI, „Dedovshina așa cum este”, iunie 2014
https://promolex.md/wp-content/uploads/2017/06/nr89_1422621462_ro_.pdf

[5] Ibidem

[6]<http://www.moldova.org/soarta-baietilor-din-raioanele-de-est-puscariabili-in-mod-automat-241208-rom/>

[7] Buletin Informativ Promo-LEX nr.89/VI, „Dedovshina așa cum este”, iunie 2014

[8]<http://www.moldova.org/soarta-baietilor-din-raioanele-de-est-puscariabili-in-mod-automat-241208-rom/>

[9]<http://www.moldova.org/marturiile-unui-soldat-fugit-din-armata-transnistreana-e-ingrozitor-video/>

[\[10\]](#) Доклад. Уполномоченного по правам человека в Приднестровской Молдавской Республике за 2016 год. *О состоянии соблюдения и защиты прав и свобод человека и гражданина в Приднестровской Молдавской Республике органами государственной власти и управления, органами местного самоуправления, объединениями граждан, организациями независимо от организационно-правовых форм и форм собственности и их должностными лицами и о выявленных недостатках в законодательстве относительно защиты прав и свобод человека и гражданина*

[\[11\] http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/540.html](http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/540.html)

<http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/376.html>

[\[12\]](#)

<http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/528.html?¬e=1>

[\[13\] http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/179.html](http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/179.html)

[\[14\] http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/530.html](http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/530.html)

[\[15\]](#)

<http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/479.html?¬e=1>

[\[16\]](#)

<http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/504.html?¬e=1>

[\[17\]](#)

<http://www.vspmr.org/legislation/bills/vi-soziv/479.html?¬e=1>

[\[18\]](#)

<http://vspmr.org/news/committees/i-slujitj-i-uchitjsya.html>

<https://novostipmr.com/ru/news/17-07-04/zanyatiya-po-taktiko-specialnoy-podgotovke-proveli-v-tyui-mvd>

<https://novostipmr.com/ru/news/17-06-29/s-rossiyskimi-voennosluzhashchimi-v-pridnestrove-proveli>

Tentativa de a limita finanțarea din exterior a ONG-urilor pune în pericol funcționarea democrației în Republica Moldova și nu poate fi acceptată sub nicio formă

Legislația Republicii Moldova cu privire la organizațiile necomerciale este depășită și nu asigură o protecție suficientă a acestora împotriva abuzurilor. În primăvara anului 2016, ministrul Justiției, dl Vladimir CEBOTARI, a fost de acord cu propunerea câtorva organizații ale societății civile de a îmbunătăți legislația cu privire la organizațiile necomerciale și a creat un grup de lucru în acest sens, compus din reprezentanți ai organizațiilor necomerciale și ai Ministerului Justiției.

Grupul a lucrat mai mult de un an și a elaborat un proiect de Lege menit să înlocuiască Legea cu privire la asociațiile obștești și Legea cu privire la fundații. Acest proiect corespunde celor mai bune standarde și practici internaționale și ar reprezenta, în caz de adoptare, un pas înainte în asigurarea unui sector asociativ sustenabil și independent în Republica Moldova. Proiectul a fost expertizat de experți internaționali [și supus consultărilor publice cu participarea organizațiilor necomerciale](#) la 14 septembrie 2016, organizate de Ministerul Justiției. Pe durata activității sale, grupul de lucru s-a bucurat de independență și nu a fost supus influenței improprii din partea conducerii Ministerului Justiției sau a altor autorități. Proiectul de Lege cu privire la organizațiile necomerciale este gata pentru a fi promovat pentru adoptare.

Săptămâna trecută, reprezentanții ONG-urilor din grupul de lucru au recepționat de la reprezentanții Ministerului Justiției în grupul de lucru o propunere de completare a proiectului cu trei articole adiționale (art. 28-30), propuse de Ministrul Justiției. Completările includ „prevederi speciale privind activitatea politică a organizațiilor necomerciale”, care în esență limitează activitatea organizațiilor neguvernamentale și stabilesc interdicții pentru finanțarea acestora, directă sau indirectă, din afara Republicii Moldova. Restricțiile se referă la organizații care contribuie la elaborarea și promovarea politicilor publice menite să influențeze procesul legislativ. Restricțiile se referă și la organizațiile care, potrivit inițiativei, pot participa sau interveni în activități politice, în campanii electorale, activități legate de programe electorale, susținere a partidelor politice, lideri a acestora sau candidați, acțiuni de promovare a acestora sau oricare acțiuni lansate de aceștia, desfășurate în comun sau separat, atât în alegeri în sensul [Codului electoral](#) sau chestiunile supuse referendumului, cât și în afara alegerilor. Aceste organizații nu vor putea accesa nici mecanismul 2%.

Ajustările, de asemenea, vizează și reguli suplimentare de transparență financiară a tuturor organizațiilor care beneficiază de finanțare din afara Republicii Moldova. Ele ar trebui să depună la Ministerul Justiției rapoarte financiare trimestriale și anuale. Asta chiar dacă aceste rapoarte se prezintă lunar și anual către organele fiscale ale Republicii Moldova. Mai mult, ONG-urile ar trebui să publice și alte rapoarte de confirmare a provenienței mijloacelor financiare și a veniturilor organizației, dar și ale membrilor organelor de conducere ale acestora. În plus, organizațiile vor trebui să depună și o declarație scrisă privind veniturile și cheltuielile din „activități politice” la Ministerul Justiției și Comisia Electorală Centrală și să o publice pe pagina lor web.

Pentru încălcarea rigorilor de mai sus, Ministerul Justiției va aplica sancțiuni organizației necomerciale și membrilor organelor de conducere ale organizației. Printre sancțiuni se numără amenda în mărimea fondului salarial lunar sau a valorii bunurilor materiale de care organizația a beneficiat contrar legii, oricare este mai mare, precum și lichidarea organizației, ultima fiind dispusă de judecător.

Pe 6 iulie 2017, Grupul de lucru a avut o întâlnire cu ministrul Justiției, la care dl Cebotari a menționat că respectiva completare are scopul să nu admită influențarea politicii Republicii Moldova din exterior, influențare care are loc inclusiv prin finanțarea din exterior a organizațiilor necomerciale care se focusează pe politicile statului sau susțin, direct sau indirect, inițiativele partidelor politice. Ministrul a propus îmbunătățirea textului propus de el. Reprezentanții Ministerului Justiției în grupul de lucru au comunicat reprezentanților ONG-urilor în grupul de lucru că versiunea finală a proiectului, care va fi promovată, va fi decisă de către Ministerul Justiției.

Organizațiile semnatare susțin că propunerile ministrului Justiției nu pot fi susținute sub nicio formă, deoarece acestea sunt contrare standardelor internaționale și pun în pericol întregul sector asociativ și democrația în Republica Moldova.

Inițiativa este contrară standardelor internaționale, care nu admit astfel de limitări pentru activitatea ONG-urilor. [O analiză recentă a Comisiei de la Veneția](#) relevă că astfel de limitări există doar în trei țări membre ale Consiliului Europei – Rusia, Ungaria și Azerbaidjan. Recent, [Comisia de la Veneția a avut o atitudine critică](#) față de legislația din Ungaria. Limitările propuse de dl Cebotari sunt mai restrictive decât cele din Ungaria, țară care nu impune interdicția absolută de finanțare din exterior a ONG-urilor. Mai mult, inițiativa ministrului este contrară însăși scopului pentru care a fost inițiată modificarea legislației. Grupul de

lucru a fost creat pentru a îmbunătăți și nu a înrăutăți climatul de activitate al organizațiilor necomerciale. În caz că această intenție a ministrului ar fi fost comunicată din start, nicio organizație necomercială nu ar fi acceptat să se implice în elaborarea proiectului. De asemenea, această inițiativă a fost anunțată în ultimul moment, în pofida faptului că același ministru a creat grupul de lucru cu mai mult de un an în urmă.

Propunerile reprezintă un atac împotriva organizațiilor necomerciale care sunt active în promovarea politicilor publice sau altor activități de dezvoltare a democrației participative. Majoritatea absolută a ONG-urilor din Moldova beneficiază de fonduri susținute de partenerii de dezvoltare. Astfel de măsuri vor lipsi de finanțare majoritatea ONG-urilor active din țară, iar organizațiile și fundațiile politice străine care activează în Republica Moldova ar trebui să-și încheie activitatea. Aceasta va afecta miile de persoane care beneficiază în mod direct de pe urma activității ONG-urilor și funcționarea democrației în Republica Moldova.

Prevederile propuse sunt contrare și Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, care încurajează implicarea tuturor părților interesate relevante, inclusiv a organizațiilor societății civile, în elaborarea politicilor și reformelor din Republica Moldova. Reamintim că însăși statul Republica Moldova beneficiază de susținere financiară continuă din partea partenerilor de dezvoltare. Astfel, restricționarea finanțării din exterior pentru sectorul neguvernamental este cel puțin disproporționată.

Mai mult, de 20 de ani legislația Republicii Moldova nu prevede astfel de interdicții. Datorită faptului că legislația nu a prevăzut astfel de interdicții, pe parcursul ultimilor două decenii sectorul asociativ din Moldova s-a dezvoltat considerabil. Aceasta confirmă că pericolul invocat de ministrul Justiției drept argument pentru promovarea inițiativei nu există. Proiectul de lege elaborat de grupul de

lucru deja stabilește limitări pentru implicarea ONG-urilor în alegeri, în spiritul celor mai bune practici internaționale. Completările adiționale propuse merg mult mai departe, limitând excesiv activitatea ONG-urilor atât în perioada alegerilor, cât și după alegeri.

Această inițiativă vine într-o perioadă în care atestăm un regres în ceea ce privește mediul de activitate al organizațiilor necomerciale, inclusiv datorită atacurilor îndreptate împotriva mai multor activiști din societatea civilă. Nu poate fi ignorată nici [declarația Președintelui Igor DODON din 26 mai 2017](#) cu privire la oportunitatea promovării prevederilor de limitare a finanțării din exterior a ONG-urilor, similare celor din Ungaria. Am vrea să credem că acest incident nu reprezintă politica promovată de guvernare în privința ONG-urilor.

Din considerentele expuse mai sus, organizațiile semnatare solicită:

a) ministrului Justiției să renunțe la inițiativa de limitare a finanțării activității ONG-urilor din exterior, precum și la orice alte inițiative menite să limiteze activitatea acestora și să expedieze cât de curând posibil Guvernului pentru aprobare proiectul Legii elaborat de grupul de lucru;

b) Guvernului și Parlamentului să voteze proiectul Legii cu privire la organizațiile necomerciale elaborat de grupul de lucru fără a introduce prevederi care ar limita activitatea ONG-urilor. Orice întârziere în promovarea acestui proiect va fi tratată de noi drept o confirmare implicită a unei politici de limitare a activității sectorului asociativ;

c) Corpului diplomatic și partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova să monitorizeze îndeaproape situația societății civile din Republica Moldova și inițiativele de suprimare a activității sectorului asociativ în Republica

Moldova, și să întreprindă toate măsurile pentru a asigura că mediul de activitate al organizațiilor societății civile și a libertății presei nu se înrăutățesc.

Textul intergal al declarației este disponibil [aici](#).

The English version of Declaration can be downloaded [here](#).

Organizațiile semnatare:

1. Ambasada Drepturilor Omului (Human Rights Embassy)
2. Amnesty International Moldova
3. Asociația Presei Independente (API)
4. Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”
5. Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER)
6. Asociația pentru Politică Externă (APE)
7. Asociația Promo-Lex
8. Asociația „Piligrim-Demo”
9. Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”
10. Centrul Analitic Expert-Grup
11. Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova
12. Centrul de Informații GENDERDOC-M
13. CPR
14. Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”
15. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
16. Centrul National de Drept „AD LEGEM”
17. Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)
18. Clinica Juridică Universitară Bălți
19. Comunitatea WatchDog.MD
20. Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM)
21. Fundația Soros Moldova
22. Fundația Est-Europeană
23. Institutul de Politici Publice (IPP)

24. Institutul de Politici și Reforme Europene (IPRE)
25. Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” (IDIS Viitorul)
26. Transparency International Moldova (TI-Moldova)

Lista semnatarilor rămâne deschisă

Decizia CSM privind eliberarea din funcție a judecătorei Domnica MANOLE este un act de justiție selectivă și subminează independența sistemului judecătoresc

Organizațiile societății civile semnatare își exprimă profunda îngrijorare în legătură cu decizia Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) din 4 iulie 2017 privind declararea magistratului Curții de Apel Chișinău, Domnica MANOLE, ca fiind incompatibilă cu funcția de judecător. Semnatarii solicită Președintelui Republicii Moldova să nu promulge decretul de eliberare din funcție a judecătorei Manole, iar CSM – să respecte legislația în vigoare și să devină cu adevărat garantul independenței judecătorilor.

La 24 mai 2016, la solicitarea Procurorului General, CSM a dat acordul pentru urmărirea penală a judecătoarei Curții de Apel Chișinău, Domnica MANOLE, pentru decizia de a obliga Comisia Electorală Centrală să organizeze un referendum de modificare a Constituției RM. Magistrata este acuzată în temeiul art. 307 Cod Penal, că a adoptat cu bună știință o hotărâre vădit ilegală. Examinarea chestiunii de admitere a acordului de pornire a urmării penale s-a desfășurat cu ușile închise, deși judecătoarea Manole și avocatul ei au solicitat examinarea cauzei în ședință publică. [Acordul de pornire](#) a urmării penale în acest caz a fost admis fără nici o motivare din partea CSM. De mai mult de un an de zile cauza se află la Procuratura Anticorupție și nu este cert când sau dacă în genere va fi expediată în instanță de judecată. În iulie 2016, Procuratura Anticorupție a reluat investigarea judecătoarei Manole într-un alt dosar, care viza pretinsa nedeclarare a proprietăților și care fusese clasat în februarie 2015, după ce în 2014 Centrul Național Anticorupție (CNA) a constatat că judecătoarea nu a comis abaterea invocată.

La 4 iulie 2017, CSM a decis eliberarea din funcție a doamnei Manole, aparent, în temeiul examinării unui aviz al Serviciului de Informații și Securitate (SIS). Avizul SIS menționează că în mai multe cauze examinate de către completul de judecată cu participarea judecătoarei Manole, inclusiv dosarul care a stat la baza acordului de urmărire penală a judecătoarei din mai 2016, magistrata ar fi admis iregularități care atestă prezența factorilor de risc în activitatea ei. Și de această dată, examinarea avizului s-a desfășurat cu ușile închise, deși judecătoarea Manole a solicitat examinarea cauzei în ședință publică. Această chestiune a figurat și pe agenda CSM cu câteva săptămâni în urmă, însă a fost amânată la inițiativa CSM.

Organizațiile societății civile își exprimă profunda îngrijorare față de hotărârea CSM privind eliberarea din

funcție a judecătoarei Manole. Hotărârea CSM contravine practicii anterioare în care membrii CSM au stabilit că SIS nu poate să aprecieze activitatea judecătorilor în examinarea dosarelor concrete, mai ales în partea ce ține de legalitatea și temeinicia hotărârilor adoptate. În plus, chestiunea eliberării din funcție a unui judecător a fost examinată cu ușile închise, chiar dacă judecătorul a solicitat o ședință publică. Mai mult chiar, Legea cu privire la statutul judecătorului nu permite CSM eliberarea din funcție a judecătorului în baza avizului SIS fără o procedură disciplinară, care în acest caz nu a avut loc.

Din dispozitivul hotărârii CSM dat citirii în ședința CSM rezultă că judecătoarea Manole a încălcat și obligația de a comunica cu presa. Se pare că nici măcar judecătoarea Manole nu a cunoscut că este acuzată de acest fapt. Nu este clar cine a formulat o astfel de plângere, iar aceasta nu figura pe agenda CSM. În orice caz, încălcarea acestei obligații cu greu justifică aplicarea celei mai grave sancțiuni – eliberarea unui judecător din funcție.

Decizia privind eliberarea din funcție a judecătoarei Manole alimentează suspiciunile lipsei de independență a CSM de alte puteri în stat, aplicarea neuniformă a legii și aplicarea justiției selective împotriva unui magistrat pentru decizia emisă în dosarul referendumului. Examinarea chestiunii cu ușile închise întărește și mai mult această suspiciune, având în vedere și modul în care au fost reluate în anul 2016 și alte dosare împotriva aceluiași judecător. Decizia de ieri a CSM este un precedent deosebit de periculos pentru independența judecătorilor din Republica Moldova și este de natură să transmită un semnal celorlalți judecători să nu se opună guvernării. Astfel de decizii subminează din rădăcini independența judecătorilor. O asemenea conduită este inadmisibilă pentru CSM, care, conform legii, trebuie să fie garantul independenței judecătorilor.

Organizațiile semnatare solicită:

- a) Președintelui Republicii Moldova, să nu promulge decretul de eliberare din funcție al judecătoarei Manole;
- b) CSM-ului să examineze cauzele în ședințe închise doar în cazurile strict necesare, să prezinte public motivele examinării cazurilor cu ușile închise, pentru a nu deteriora și mai mult încrederea societății în justiție;
- c) Corpului judecătoresc, să se solidarizeze în vederea asigurării independenței puterii judecătorești;
- d) CSM-ului, să devină cu adevărat garantul independenței judecătorilor;
- e) Partenerilor de dezvoltare, să monitorizeze cu cea mai mare atenție starea justiției din Republica Moldova și să reacționeze pe măsură de fiecare dată când situația o impune, condiționând asistența acordată de asigurarea independenței sistemului judecătoresc.

Organizațiile semnatare:

- 1. Alianța INFONET
- 2. Ambasada Drepturilor Omului
- 3. Amnesty International Moldova
- 4. Asociația Antreprenorilor cu Dizabilități din Republica Moldova „Abilități Europene Fără Limite”
- 5. Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova
- 6. Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”
- 7. Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER)
- 8. Asociația Promo-LEX
- 9. Asociația „Synergetica Eur/Est”
- 10. Centrul Analitic Independent Expert-Grup
- 11. Centrul de Investigații Jurnalistice
- 12. Centrul de Politici și Reforme
- 13. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
- 14. Centrul Național de Drept „AD LEGEM”
- 15. Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
- 16. Eco-TIRAS
- 17. Fundația Est-Europeană
- 18. Institutul de Politici Publice (IPP)
- 19. RCTV Memoria
- 20. Terra-1530

21. Transparency International Moldova
 22. Uniunea organizațiilor invalizilor din Republica Moldova
-

A fost lansat un mecanism pilot de asistență și reabilitare a victimelor violenței în familie

Începând de astăzi victimele violenței în familie care se vor adresa după ajutor la Asociația Promo-LEX, RCTV "Memoria"

sau Asociația Împotriva Violenței în Familie "Casa Mărioarei", vor beneficia de un spectru mai larg de servicii și asistență juridică, medicală, psihologică și plasament temporar gratuite.

Mecanismul pilot prezentat funcționează în baza unui regulament, iar fiecare organizație constituie un ghișeu unic

de informare a victimelor. Cazurile vor fi evaluate individual, iar dacă la solicitarea asistenței juridice din partea beneficiarei se va constata că ea are nevoie și de adăpost temporar sau asistență medicală aceasta va putea fi oferită de către asociațiile partenere.

“Prin implementarea acestui proiect vrem să răspundem tuturor nevoilor victimelor. Încercăm să acordăm o asistență comprehensivă persoanelor care suferă de violență în familie. Asociația Promo-LEX acordă asistență juridică gratuită, aceasta după ce cazul este evaluat și se încadrează în prevederile regulamentului, special creat de cele trei organizații” a declarat Lilia Potîng, juristă, Asociația Promo-LEX.

Asociația Împotriva Violentei în Familie “Casa Mărioarei” oferă adăpost temporar victimelor violenței în familie și copiilor acestora (copii începând cu vârsta 3 ani; băieții până la 14 ani), pentru o perioadă de la 1 la 6 luni. În acest timp ele beneficiază de asistență psihologică și socială. Beneficiarele trec printr-un proces de reabilitare individual stabilit de către asistentul social și psiholog, serviciu disponibil și pentru copiii care sunt asistați de către un psihopedagog. “Cu ajutorul asistentului social femeile sunt ajutate să se reintegreze în comunitate. Dacă suntem în timpul anului școlar copiii care trebui să meargă la școală sau grădiniță sunt instituționalizați. La fel un lucru importat, încercăm să acordăm femeilor posibilități de instruire și le ajutăm să își găsească un loc de muncă, astfel încât atunci când pleacă ele să devină independente financiar” a subliniat Veronica Cernat, manager de caz, Asociația Împotriva Violentei în Familie “Casa Mărioarei”.

Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii “Memoria” oferă asistență medicală și psihologică. “Venim cu o abordare individuală pentru fiecare caz. Fiecare femeie beneficiază de asistența unui psiholog, asistența este extinsă și pentru copii. Încercăm să facem toate investigațiile posibile atât în

centru, cât și în policlinicile cu care colaborăm. Avem încheiat un acord de colaborare cu AMT Centru (Policlinica consultativă) unde facem referire la specialiștii de care avem nevoie și investigațiile de laborator. În unele situații mai complicate suntem dispuși să ajutăm și cu investigații mai performante, cum ar fi tomografiile computerizate sau RMN în dependență de caz. Toate investigațiile medicale sunt gratuite, la fel și tratamentul de reabilitare stabilit de către specialiști în urma investigațiilor” a menționat Liliana Spătaru, coordonator medical, RCTV “Memoria”.

Evenimentul a fost organizat în cadrul Proiectului “Promovarea respectării drepturilor femeilor în Moldova prin combaterea violenței în bază de gen”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Asociația Promo-LEX în parteneriat cu Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria” și Asociația Împotriva Violenței în Familie „Casa Mărioarei”.

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de comunicare Promo-LEX: GSM 060280980, Tel/Fax (+373 22) 450024, e-mail: carolina.bondarciuc@promolex.md